

B. M. II, 46.

f. 6, 7.

(X1882557)

5194 2089.

Q. D. B. V.

De,

REGNO

AVSTRASIAE,

Instituta sententiarum collatione,

In Auditorio Academiae

magno,

PRAESIDE

CONRADO SAMVELE

SCHVRZFLEISCHIO,

Historiarum et Humaniorum

Literarum Prof. P.

differendo

vires experietur

HENRICVS FOCK,

Lubecensis.

Ad diem XV. Decembris Anno M. DC. XCIII.

CVM PRIVILEGIO SEREN. EL. SAXON.

Disputatio IV.

LIPSIÆ, Apud NICOLAVM SCIPIONEM.

MDCCX.

REIGNO

AVSTRALIA

Institutum Scientiarum et Technicarum

HENRICH'S ROCK

in Sachsen

Verlag von C. Neumann, Neudamm

1843

CAP. I.

AVSTRIAE ORIGO ET NOMEN,
APPELLATIONES DIVERSAE,
ET RES GESTAE SVB REGIBVS
MEROVINGIS.

I.

Rancia, qua Orientem spectat, inter Rhenum Mosamque sita, regnantibus Merovingis, Austria, et interdum producto vocabulo, Austrasia dicebatur.

II. Hinc passim Aufrasii, et Aufrasiani in monumentis Francorum celebrantur, eorumque Reges, divisa in quatuor partes Francia, iusto rerum ordine

commemorantur.

III. Quae divisio ab excessu Clodovaei Magni, Franco-gallorum Regis, instituta et peracta est, anno post Christum vulgari quingentesimo et undecimo, quo Theodoricus, natus maior, sed ex concubina susceptus filius, regno aequis partibus diviso, Austrasiam in ditionem potestatemque suam redegit.

IV. Haec est solennis illa, cuius Agathias Scholasticus meminit, quadripartita divisio, qua Franci Orientales et Au-

A 2

stra-

strasii, Theodorico notho attributi, separatas a Francia Neustricarationes habuerunt.

V. Meminit huius tam insignis, tamque apud Francos testatae divisionis Gregorius Turonensium antistes, scriptor Francorum antiquissimus, Franciamque inter quatuor Clodovaei M. filios distributam fuisse tradit *lib. III. cap. 1. hist. Francor.*

VI. Quae cuique pars in divisione obtigerit, mentione sedium, et illustrium regni cuiusque et aulae domiciliorum facta, exponit definitque Fredegarius, quum Theodoricum (quem ipse Thevdericum nominat) in urbe Mediomatricorum regno impositum affirmat. *Sortitus est sedem Thevdericus Mettis: in hist. Francorum epitomata cap. XXX.* Haud dubie enim Mettis, sive Metis (non Meltis) sine mendo, pro captu sequioris aevi scribendum. Erat enim ista urbs Regum Austrasiae sedes, ubi inaugurati, et in regni fastigio collocati sunt, *ut liquet ex gestis Dagoberti a monacho sancti Dionysii perscriptis, et ex scriptore vitae Sigeberti Regis. Alios enim consulto praeterimus.*

VII. Theodorico rebus humanis erepto, successit Theodobertus filius, qui cum patre arma sumpsit, movitque trans Rhenum; nec fortuna expeditioni defuit, et subacta armis Thuringia, eversoque fortunis Hermenfrido, insignis Germaniae transrhenanae portio ad Unstrutum usque regno Austrasiae accessit. Patre, cuius auspicio haec gesta sunt, mortuo, decem et quatuor annis Theodobertus regnum tenuit, Burgundiaeque partem, Godomaro Burgundionum Rege submoto, cum Francia Aufrastica, pactione prius cum patruis inita, coniunxit. *In hanc rem legendi et componendi sunt Marius Aventicensis, et Gregorius Turonicus, ille in chronico, quo Prosperi Aquitani chronicon persecutus est, iste hist. Francor. lib. III. cap. ult. Eo spectant gesta Regum Fra-*

Francorum ex Gregorio Turon. potissimum excerpta, cap. 19. 22. 25. Hinc Aimoinus, qui mortem Theodoberti in annum regni XIII. reiicit, corrigendus est, hist. Franc. lib. II. cap. 25. Ex- tant tres Theodoberti epistolae ad Iustinianum Magnum, in- ter epistolas Francicas, quas primum edidit Marqv. Freberus, in quibus et Imperatori honorem servat et dignitatem, in tertia praecipue suam tuetur, enumeratis populis, sigillatim Thuringis, qui legibus eius parebant. Agathias commemo- rat, bellum, si longius vixisset, Iustiniano, quod titulo Impe- ratoris Francici uteretur, conflaturum fuisse, lib. I. Ante Agathiam Procopius testatur, Theodobertum pleraque per Italiam et Liguriam loca, constantibus adhuc induciis, occu- passe, aut stipendiaria fecisse, eaque a filio repetiisse, lib. IV. Hi- storiae Gotb.

VIII. Patre mortuo, regnum suscepit Theudoaldus, in quo Theodorici, Austrasiarum Regis, propago defecit. Rex equidem pius, et nulla pravitate corruptus, sed valetu- dinarius, quietisque cupidus, tranquillum vitae genus omni externae felicitati praetulit, nec patri, neque avo consilio et virtute par, omissis belli artibus, de more majorum deflexit, nec diu regno, non gloriose gesto, praefuit, quippe quod non plus septem annis tenuit et administravit. *Apud Marium Aventicensem in Chronico P. C. Basilii Anno XIV. Ind. III. Cum quo consentiunt rationes temporum, quae annum Cb. si- gnant DLV. In anno regni septimo, quo obiit, congruunt Tu- ronicus hist. lib. IV. cap. 9. et auctor incertus libri, qui scribi- tur gesta Francorum cap. XXVII. Iste etiam omnia et signa, quae mortem praecesserunt, memoriae tradit, et corpore pa- rum firmo, ac tenui valetudine fuisse confirmat. De pietate testatur Aimoinus, sed ita, ut crudelitatem non dissimulet, hist. Francor. lib. II. cap. 25. Foedus, ad quod eum contra Gotbos invitavit Iustinianus, propter amicitiam cum Gotbis contra-*

Etiam detrectavit, auctore Procopio lib. IV. Morbum, moremque eius ab animo generoso, et armorum studiis alienum, indicavit Agathias, lib. I.

IX. Theudoaldo vita functo, ex transverso agnatorum ordine successit in regno Austriae Clotharius, robusto Rex corpore, et aetate adhuc integra, nec minori fama, rebus bello gestis parta, ad quam singularis prosperaque fortuna accessit, quod fratrem Childebertum, pari et aequo iure praeditum, sed viribus inferiorem, filiorumque expertem, metu potentiae absterritum excluderet, et solus hereditatem Austrasiae adiret, eoque sine maribus decedente, magnum in super Franciae regnum sua unius potestate complecteretur. *Agathias externus quidem, sed non spernendus scriptor, ex Francis tamen supplendus interdum et corrigendus, lib. I. Cum quo iungendi sunt Gregorius Turonensis hist. Franc. lib. IV. cap. 9. Fredegarius hist. Francor. epitom. cap. L. Ante utrosque Marius Aventicensis loc. cit. Aimoinus quoque non caute in rationibus temporum versatus est, causamque succedendi a voluntate et beneficio Thevdebaldi deduxit, sed cum de eo superiores historici taceant, actaque illorum temporum aliud ostendant, non possum suffragari Aimoino lib. II. c. 25. Nihil addo de varia scriptura nominum Thevdebaldi, Thevdobaldi, Theodobaldi, quae per se patet, nec fidem historiae mutat. Eodemque modo nil prohibet, scribaturne Cblotbarius, an Cblotbacarius, modo nihil de rei veritate detrabatur.*

X. Post Clotharium, huius nominis primum, Sigebertus inter quatuor superstites eius filios natus minimus, Austrasiam ex novae partitionis formula consecutus est, eamque anno DLXI. quo decessit pater, suo deinceps auspicio regendam accepit. Sed aliquanto post, profligatis in Thuringia Hunnis, victor ad suos reversus, bellum fratri Chilperico intulit, quod impedito se, et armis hostium distracto, aliquot di-

ditionis suae urbes occupasset. Collecto igitur exercitu, ad ulciscendam fratris iniuriam contendit, et urbes, se absente, interceptas, patefacto armis aditu, rursus in ditionem suam redegit, erepturus quoque ei regnum, nisi Fredegundis reginae scelere sublatus fuisset. Igitur quarto decimo regni anno Sigebertus vivere desiit, relicto unico filio Childeberto, qui patris successor An. post natalem Christi DLXXV. Rex Austrasiae inauguratus, et mortuo Guntramno patruo, quod An. DXCIII. accidit, regno Burgundiae auctus est, cuius aequae fortitudo ac prudentia laudatur. Tribus post annis, quam Burgundiones cum regno coniunxit, e vita excessit, cuius alter filius Theodebertus Austrasiam, alter Theodoricus pro sua parte Burgundiam est sortitus. *Nova ista haec quadrupartita divisio, quae post decessum Clotharii I. evenit, monumentis mandata est a Paulo Varnefridi lib. II. cap. 10. de gestis Langobardorum, ubi Aripertum scribit, quem Franci Charibertum; Guntramnum quoque hi Chuntramnum, alii Guntegramnum signant. Hic vero cum Chramno, Clotharii I. filio, qui nimia patris indignatione miserabiliter periit, confundi non debet. Lucem Paulo Diacono afferunt Episcopus Lausannensis, P. C. Basilii anno XX. ind. IX. in primis Antistes Turonicus lib. IV. cap. 22. hist. Franc. Fredegarius hist. epit. cap. LV. His addi possunt fragmenta ex vita S. Medardi, et S. Columbani, nec non Venantius Fortunatus carm. hist. lib. VII. Recentiores plerique, inter hos Bussierius, non accurate in exponendis horum temporum rebus versantur. Hunnorum adventus, qui in aetatem Sigeberti incidit, bis factus memoratur; alter Sigeberto, fuso fugatoque hoste faustus, alter, cum viribus collectis redirent, non ex animi sententia fuit. Non enim tunc armis pulsati, sed donis placati discesserunt, ut est apud Gregorium Turon. lib. IV. cap. 23. et 29. Non hic omiserim, Childebertum ritu Christiano emendasse Boiorum leges, cuius rei ini-*

tiunt

tium fecit ante eum Theodoricus Franciae Austrasicae Rex, ex eoque instituto laudem collegit. V. prologus legis Baiuvariorum apud Frid. Lindenbrogium in codice legum antiquarum. Divisio inter duos Cbildeberti filios consignata est ab Aimoino lib. III. c. 84. hist. Francor. Eodem spectat Tritemius in compendio annalium Franc. non spernendae vir industriae, sed in supputatione temporum sibi non constat.

XI. Theodobertus II. initium tegni tranquillum habuit, sed fratre Theodorico, ad arma prompto nimis et strenuo, invitante, castraque iungente, bello implicatus, movit adversus patruelem Clotharium II. ei que victo duras condiciones tulit, et insigni regionum parte, quae victoribus obtigit, multato, duodecim pagos inter Isaram ac Sigonam, spatio ad Oceanum porrecto sitos, tantum possidendos reliquit. Gesta haec sunt anno post C. N. sexcentesimo, incitante avia Brunechilde, quae regno Austrasiae pulsa, in Theodorici regia versabatur. Neque diuturna ea pax, nec sincera fuit, quum Clotharius II. gravioris damni memor, partem superiori pactione cessam Theodorico et traditam invaderet, ac devastaret. Qua iniuria hic commotus, comparavit quam potuit maxime copias, contractisque auxiliis, hosti obviam profectus, Meroveum Clotharii II. filium, instructa acie pugnantem cepit, multos, et inter hos Landericum, in fugam egit, reliquos, cum evadere non possent, delevit. Victor nihil cunctandum ratus, exercitum usque Parisios duxit, urbemque ingressus est; cui hactenus amico et socio, frater ob nimiam potentiae accessionem, diffusus, neque inani suspicione ductus, pace cum Clothario inita, foederi fraterno nuntium remisit. Hoc principium offensae haud temere existimaverit, qui rerum illa aetate gestarum annales non cursim leviterque inspexit. Odium hoc indignatione sua, fovit Brunechildis, quam ex urbe et aula Metensi eiectam sus-

suscepit alter eius nepos Theodoricus, quem subinde instigavit ad petendum armis nepotem alterum, et pridem sibi invisum, obiectoque natalium vitio, in odium, conflato etiam belli periculo, adduxit. Obsecutus monenti Theodoricus expedit copias, iamque ad praelium cum fratre committendum paratus, hortatu Optimatum arma posuit, et caeso, qui nihil moderatum svaserat, Protadio, metu confusus meliori consilio cessit. Demum ingravescenti malo cumulum attulit novissima inter fratres contentio de Alsatia, quam pater eorum a regno Austrasiae seiunctam, cum tribus aliis tractibus Theodorico, Burgundionum Regi, assignavit. Hoc cum acerbe ferret Theodobertus, et de iure ac dignitate sua detractum putaret, non temperavit sibi, quin tractus velut ad se pertinentes reposceret, armisque vindicaret. Quamobrem Theodoricus, inclinato ad pacem animo, condiciones cedendorum Comitatum accepit et praestitit, cum aestimata suorum paucitate, magno fratris exercitui resistere non posset. Quibus rebus, praeter Alsatiam, regno Austrasiae denuo coniunctam, tres finitimi tractus, Sugintensis, Turenensis, et Campanensis in potestatem ditionemque Theodoberti anno, ut nostrae rationes sunt, DCX. redierunt. Quae pax ut iniqua, temporum quippe necessitate expressa, Theodorico visa est, sic eius animum accendit magis ad repetendam Alsatiam, recuperandosque tractus, quos pactione Salissonensi abalienaverat, sed perinvitus. Vnum ergo ad tantae rei spem excitato restabat certamen, quod fraternitas discordias alterutrius exitio finiret. Sumptis enim utrinque armis, apud Tullum, et deinde rursus apud Tulbiacum congressi, praelio, in quo summa rerum vertebat, experiri coeperunt. Victus fugatusque Theodobertus, se recepit ad Vbios, ubi captus, et victori deditus, rogatu Brunehildis sacros Ordines, quod ei Columbanus praedixerat, profiteri iussus, nec mul-

to post odii explendi causa caesus, regnum simul et vitam amisit. Duo eius filii, Clotharius et Meroveus, comprehensi, et morte mulctati sunt, quorum patruus regnum Austrasiae armis subactum non diu tenuit, et fratre sublato, Clotharium oppugnaturus, ex alvi profluvio interiit, in ipsa Mediomatricorum regia, ubi tunc degebat. *Jonas Abbas in Vita Columbani, post hunc Fredegarius Chron. cap. XVI. Vtroque recentior Chronographus Moisiacensis, quem industriae Francisci Bosqueti debemus, in Mauritio Imp. ann. III. et post hunc quoque Aimoinus Chron. lib. III. cap. 84. Theodobertus successit patri Childeberto in regno Austrasiae, quod et regnum Theodorici dicitur a primo Clodovaei M. filio, quippe Austrasiam ex divisione nato, ut praeter superiores, quos adduxi scriptores, confirmat Rorico Monachus in gest. Franc. lib. IV. fin. Alter eiusdem Childeberti filius regnum Guntramni, ut Aimoinus nominat, id est, Burgundiae, accepit, et post multas fortunae vicissitudines, superato atque interfecto fratre, occupavit, sedemque Divoduri Mediomatricorum fixit, et ibi fatis concessit, ut tradit auctor appendicis ad Marii Ep. Chronicon. Mores Theodorici cum dominatu coniunctos prodit Anonymus in vita Betharii. Auctor incertus, qui compilavit gesta Francorum, scribit, Theodoricum scelere Brunehildis veneno sublato, cap. XXXIX. Quod scriptores aetate et auctoritate priores tacent, recentiores vero plerique tradunt potius quam evincunt. De causa belli, inter fratres cum alterutrius clade ac interitu gesti, nihil addo, nisi quod in vita Columbani legitur, de regni finibus inter eos fuisse disceptatum, cap. XXVI. Mutua potentiae aemulatio, metusque ambitione mixtus, et factionis Salissonicae anno DC. conventae invidia, et exaggerata iniquitas, tractuumque ea cessorum, et amissae inprimis Alsatiae acerba recordatio, tum pacis quoque cum Clothario II. ininitae odium, ac non obscura vindictae cupiditas, et coniun-*

gen-

gendi utriusque regni desiderium baud omnino reticere hic debent, quae fratres, fortuna viribusque dispares, in mutuam perniciem exitiumque armarunt.

XII. Postea Austrasii non recusantes susceperunt, regnique insignibus decorarunt Sigebertum, natu maiorem Theodorici II. filium, eumque anno DC XIII. apud Mosellanos et Mediomatricos in vacuo patris solio collocarunt. At repugnavit ei et restitit Clotharius II. animoque ad ultionem excitato, regnum cum vita eripuit, clademque et necem Merovei filii, supplicio de maiore Theodorici filio vicissim sumpto, vindicavit. Ita vero Clotharius II. regnum Austrasiae a crudelitate orsus, totius Franciae Rex evasit, magnisque viribus, nec minori auctoritate, sublata Theodorici II. propagine, solus regnavit. *Sigebertus huius nominis II. Rex Austrasiae factus et inauguratus est, testibus auctor. appendicis ad Marium Aventicensem, et Iona in vita Columbani. Non ergo solum destinatus, sed etiam declaratus Rex est, quod Fredegarii causa observandum est, qui Iona recentior, de conatu et destinatione Bruneshildis, Sigebertum in regno patris instituere (successorem) nitentis loquitur. Chron. cap. XXX. At hic nisus cum effectu intelligendus est, eodemque modo exponendus scriptor vitae Faronis, qui destinatum in regno successorem testatur cap. XXXII. Vbi destinatio a declaratione non debet seiungi, contra quam aliis placet, sequentibus auctorem, qui gesta Regum Francorum compilavit, cap. xxxix. A quo sequiores decepti, nibilo veriora scripserunt. Victus captusque est Sigebertus, ad Axonam fl. in campis Catalaunicis Galliae Campanae. Quatuor filios Theodoricus II. moriens reliquit, inter quos Sigebertus II. Corbus et Meroveus clade accepta, vivi in potestatem Clotharii II. venerunt, nec multo post iussu victoris occisi sunt, servato duntaxat Meroveo (cuius ad sacrum fontem sponsor Clotharius fuit) dilapso autem Childe-*

berto, qui celeriori equo vectus evasit. V. Fredegarius cap. XLII. ad eumque alii exigantur.

XIII. Eodem anno Clotharius II. Austrasiae Rex effectus est, quo Sigebertus II. adolescens, consumptis duntaxat paucis regni mensibus, regum propaginis suae ultimus, foede periit ac sublatus est, ab eoque tempore, auspicio novi Regis Clotharii, Rado praefectus Austrasiae impositus, solenni Francorum nomine *Maior domus* appellari consuevit. Quae mutatio A. DCXIII. accidit, quando Austrasia ad reges Neustriae rediit, neque tamen cum regno hoc permixta, aut tali nexu coniuncta est, ut pristinum nomen amitteret, iuraque et fines utriusque regni, contra morem exemplumque Francorum, confunderentur. At Clotharius, de quo dixi, rebus ex animi sententia gestis, bellisque compositis, *magni* nomen adeptus est, regnumque Austrasiae, sexdecim fere annis servatum, nil contra molientibus Austrasiis, tenuit, ac recepto in administrationis Austrasiae partem natu maiore filio, A. DCXXIX. e vita migravit, cuius in locum successit Dagobertus, qui vivo et volente patre, Austrasiam aliquot annis haecenus regendam susceperat; eo autem mortuo, subita et prospera expeditione, adiuvantibus Austrasiis, ad Burgundiones et Francos Neustrasicos contendit, et utrisque in fidem acceptis, meliori fortuna, quam iure, exclusit Charibertum fratrem. *Fredegarius Chron. cap. XLVII. auctor est, Dagobertum a patre Clothario II. hanc in se gratiam, ut de voluntate eius Rex Austrasiae constitueretur, exceptis tractibus versus Arduennae saltum, et Vosagum montem sitis, quos retinuit Clotharius, et suae ditioni adiunxit. Sed postea Dagobertus, quam duxit uxorem Gomadrudem, detractas a patre portiones reposcebat, qui procerum obtestatione victus reddebat, praeter illud terrae spatium, quod conventum utrinque, et citra Ligerim definitum erat. Hoc enim idem ille scri-*

scri-

scriptor confirmat. Prior autem pactio incidit in A. DCXXII. Posterior ad annum DCXXV. pertinet. Consequens est, ut dicam, diversa ratione supputandos esse regni Dagobertini annos, ita ut prius Austrasici, quod sex annis Dagobertus tenuit, deinde Neustrasici, quod Monarchiae nomine scriptores Franci inscribunt, initium capiatur. Vid. fragmenta de rebus Dagoberti ex vita S. Eligii, qui Dagoberto per familiaris fuit, deprompta. Non vero nulli eius ratio habenda est, quos rerum documenta, et fines, quamvis saepe mutati, distinguunt evidenter ac secernunt. Monarchia, quam Dagobertus, extincto patre, consecutus traditur, spectat ad magnam utriusque regni, Austrasiae pariter ac Neustrasiae, coniunctionem, et voce illa eminentiam indicat, non autem propterea regnum Austrasiae excludit, abolet aut tollit.

XIV. Dagobertus aliquot ante mortem annis, salutem Franciae consulendum ratus, Sigebertum, impuberem adhuc filium, Austrasiae imposuit, patrisque Clotharii exemplum secutus, utile hoc rebus suis putavit fore. Idcirco additi vitae morumque rectores, quibus idoneam educandi rationem praescripsit, accito, cui diffidebat, in Neustriam Pipino, qui titulo maioris domus apud Austrasios curabat, sed de potentia et ambitione suspectus. At prudenter moderateque fecit Pipinus, neque ulla gloriae cupiditate abreptus est, ut ab officio discederet, statumque regni, etiam Dagoberto mortuo, perturbaret. Dagobertus, huius nominis primus, A. DCXXXVII. diem supremum obiit, cuius frater Charibertus, attributa Galliae Aquitanicae parte, et sede Tolosae constituta, appellatus est Rex Aquitaniae, quam tamen integram ditioni suae subiectam non habuit, ut est apud Fredegarium, locupletissimum huius rei testem. Aribertus (qui et Charibertus, aliis quoque Haribertus) sedem Tolofanam elegens (verbum rudis seculi) regnat in parte provinciae Aquitaniae. Cap. LVII. Elegit quidem Charibertus hanc sedem, sed regionem, qua Tolosa

con-

continetur, et partem Aquitaniae, concessu Dagoberti, non cum
 libertate eligendi obtinuit, ea vero lege, ut omni iure in reli-
 quam Franciam cederet, pactoque semper valituro confirma-
 ret. Accepit conditiones, quas fratri impar, recusare non po-
 tuit Charibertus, subacta prius, quam e vita decessit, univer-
 sa Vasconia, quae cum aliis tractibus, auspicio Dagoberti, ad
 regnum ditionemque Franciae Neustricae reducta est, cum fra-
 ter Charibertus, iam tertio regni anno decessisset, nec filium, cui
 Chilperico nomen fuit, diu superstitem reliquisset. Fredegar.
 cap. LXVII. Aimoinus lib. IV. cap. 23. Papirius Massonus
 annal. lib. I. in Dagoberto, cui simplicitatem, regno minime
 idoneam, obiecit scriptor vitae Sigeberti III. Ex quo sequitur,
 Charibertum non fuisse Regem Franciae, sive Austrasica, sive
 Neustrica intelligatur. Hinc in Chronicis, quibus series et
 successio Regum Francorum traditur, omissus est, nominatim in
 Tiliano, fragmento Erihanberti, et aliis haud suspectis monu-
 mentis. Nisi quod Chronicon Moisiacense ea parte, quae mu-
 tilum est, divisionem innuere videtur, ad ann. XLV. Clotbarii.
 Sed hiatus ibi nihil probat, et auctor huius Chronici, qui post
 Merovingos floruit, commoda interpretatione iuvare, et sup-
 pleri potest ex scriptoribus aevi prioris, sigillatim ex Fredegario,
 qui regnantibus Merovingis, Sigeberto et Clodovaeo iunioribus,
 Chronicon consignavit, cuius additamentum stylus prodit, quod
 est ab auctore multo recentiori. Quia vero Aquitania est
 pars Franciae Neustrasicae, ipse Fredegarius non dubitavit re-
 gionem Chariberto attributam, nominare regnum Francorum,
 cap. LXXVIII. perinde ac si dicere voluisset, regnum Franciae
 Aquitanicae, sive Aquitaniae, ut diu post Fredegarium scripsit.
 Aimoinus, libro et capite, paulo ante nominatis. Non vero
 nunc ex viro artes regnandi, quibus circumventus est Char-
 bertus, neque excutio mores Dagoberti, quos vitius mixtos
 fuisse constat. Tantummodo hoc addo, multos esse, qui hunc
 Da-

Dagobertum cum altero, eius nepote, et Sigeberti filio, confundant: quod ne fiat, cavendum, et tempestive admonendum reor. Huius erroris compertus est Iodocus Coccius, cuius extat liber, qui inscribitur Dagobertus Rex, Argentinenſis Episcopatus fundator, edit. Molsbemi Anno MDCXXIII. Equidem ambo Dagoberti, alter post alterum, de Austrasia, et amplissimis Austrasiae ſacordotis Antistitumque ſedibus, ſpeciatiſſime de Argentoratensi bene meritus est, idque errandi cauſam dedit ſcriptoribus, ceteroquin diligentibus et doctis. Post Coccium accuratiori ſtudio perquiſiuit et diſtinxit hos Reges Godefr. Henſchenius, edita de tribus Dagoberti diatriba, ſed neque is omnes hiſtoriae huius partes ita perſcrutatus est, ut expectatiſſime noſtrae per omnia ſatisfaceret, cum res actaque Dagoberti I. et II. diſtincte magis explicataeque reddere debuiffet. Id quod merito etiam in eo deſideravit Cointius, Annal. Eccl. Franc. t. III. ad. an. 637. Sed in Cointio quoque licet obſervare turbatas interdum rationes temporum, et nimium corrigendi ſtudium, quod in Fredegarii Codice liquet, in quo emendando licentius aliquando verſatum animadverti, neque id nescivit Petrus Franciſcus Chiſſletius, qui noviffime in deſinienda Dagoberti ſenioris aetate elaboravit, edito libro, cui titulus est, Bedae et Fredegarii concordia, qua continetur diſſertatio de annis Dagoberti, A. MDC LXXI. De Pipino, qui per ea tempora, quibus Clotharius et Dagobertus ſenior regnarunt, titulo Maioris domus, negotia regni adminiſtravit, legendus est per antiquus ſcriptor, ſed Merovingorum aetate recentior, qui ad Pipini huius Regis abnepotem usque et Regem pervenit, apud Duchesnium t. I. p. 594. ſeq.

XV. Regnante Sigeberto III. Dagoberti I. filio, Austrasia (a Francia Neuſtricae limite) cis Rhenum, pacata fuit, ſed fines eius, trans Rhenum, incurſionibus Thuringorum patuerunt, et turbati ſunt, impulſore quodam gentis du-

duce Radulfo, qui Vinedorum amicitia nixus, communi popularium consensu arma sumpsit, et Sigebertum aggressus, acri certamine copias eius dissipavit, sed is, cum per fortunam non posset aliter, incolumitatem abeundi pactus, redintegratis paulatim viribus, Thuringos inflexit ad obsequium, et retinuit provinciam, situ commodam ac fertilem, pristinisque Francorum legibus constitutam. Firmato iam regno, de successore cogitabat Sigebertus, et Grimoaldo maiore praefecto negotiis adhibito, sapienter regni statum ordinabat. Aliqui tradunt, Childebertum, Grimoaldi filium, si ipse quidem, non relicto herede, decederet, eo in regno, confectis ad eam rem tabulis, succedere voluisse. Sed nato post filio Dagoberto, metu orbitatis solutum, istud decretum, quod ante fecerat, irritum infectum reddidisse, nec propterea Grimoaldum a regni administratione submovisse, et cum moriturus esset, unicum quoque filium fidei eius credidisse, quod nihil alienum vita et munere superiori commisisset. At parum memor beneficiorum Grimoaldus, fefellit spem Regis, eoque mortuo, Dagobertum iuniorem, contra quam promiserat, sacris Ordinibus initiatum, dimisit in Scotiam, ut procul regno esset, et a patria remotus, fortunam, si adolesceret, moderatius ferret. Cuius facti indignitate permotus Rex Neustriae Clodovaeus, Sigeberti frater, iniuriam patrueli factam ultus est, vafrumque et perfidum Grimoaldum morte mulcavit, cum id e re publica existimaret, ut verus legitimusque heres in pristino regiae dignitatis gradu collocaretur. Quod usu evenit, deiecto, quem reus sceleris pater admoverat, Childeberto. *Huius rei gratia legendus est post Fredegarium, qui in Sigeberto III. historiam finiit, Sigebertus scriptor, quem fuisse monachum, non est, cur dubitem; plerumque, nec iniuria, Gemblacensem vocant, qui multa de Sigeberto rege tradidit, quae apud alios frustra quaeramus.*

Omnino

Omnino enim confirmat, Sigebertum non destitisse ab incepto recuperandae eius provinciae, superbiamque domuisse hostium, et Thuringos, impulsore Radulpho rebelles, in ditionem imperiumque Franciae Austrasicae redegeisse, vel, ut suis ipse verbis tradit, sub iugo domini sui victos et confusos reflexisse. Quod testimonium in tanta rerum caligine, scriptorumque inopia haud praeterire debui, neque ab Hadriano Valesio omissum est, quo conficiamus, receptam a Sigeberto fuisse Thuringiam; contra quam alii scribunt, Sigeberto mortis causam extitisse amissae Thuringiae dolorem. Huius sententiae sunt P. Massonus, P. Berthault, neque rectius sentiunt, qui memorant, Sigebertum inter et Radulphum convenisse, ut illo in Austrasiam redituro, hic obsequio solutus esset, quod narrat Bussieres, et mendose Radulphum scribit, lib. III. hist. Franc. Nec vero quis credat, passurum fuisse Clodovaeum, Sigeberti fratrem, ut Radulphus cum iniuria Francici nominis Thuringiam teneret, sui que iuris princeps esset, causamque adeo fratris, cum genere sanguineque suo coniunctam negligeret, pro quo ante hac in regnum restituendo neque operam, neque laborem recusarat. Quin et hoc argumento in dubium voco narrationem Sigeberti scriptoris, de adoptato Grimoaldi filio, quam ne credam, multa prohibent; illud maxime, quod Sigebertus Rex nullum ius adoptandi habuit, cum, fratre superstite, id facere non posset, utcumque etiam vellet, quippe in regno eiusmodi, in quo generis sanguinisque dignitatem versari sciret. Tum vero Sigeberti Regis aetas nondum effoeta, sed integra erat et florens; ut nihil causae esset, cur adoptandi consilio desiderioque duceretur. Reperiuntur tamen haud pauci, in primis recentiores, atque inter hos novissime Pradius, qui adoptionem hanc tuetur. Ambitio nequidem Grimoaldi non obscura erat, quando suae sortis oblitus, Dagobertum, verum ac legitimum heredem, Patre mortuo de regno detrusum, in Scotiam (quo nomine sequiores Hiberni-

am appellant) relegavit. Legendi hic et componendi sunt scriptores vitarum S. Remacli, S. Boniti, et ipsius etiam Sigeberti III. Regis.

XVI. Regnum Austrasiae, sublato Grimoaldo, non ad Dagobertum, cui praereptum fuerat, rediit, sed Clodovaeo II. Neustriae Burgundiaeque Regi, relicto in Hibernia patruelle, cessit. Quo id anno acciderit, dissident plerique scriptores et variant, sed rationibus a Sigeberto confectis congruit annus Chr. DC LVIII. quanquam alii malunt DC LXIII. Mea tamen sententia propius vero accedunt, qui argumentis rerum et temporum indicant annum DC LIV. eamque renovare huius vicissitudinis memoriam putant. Illud pariter impeditum est, utrum Clodovaeus, qui Grimoaldum cum filio evertit, in regno successerit, an filium ibi regem constituerit; quod faciam, ut intelligatur, eorumque testimonio, quorum apud me auctoritas valet, comprobetur. Et enim constat, et confirmare in expedito est, Clodovaeum II. multato Grimoaldo, extrusoque huius filio Childeberto, Austrasiam stirpi suae repetitam, non reddidisse patrueli, quippe non reverso, nec revocato unquam aut restituto, sed retinuisse, quoad vixerit, regendamque suscepisse, non, ut plerique existimant, Childerico filio tradidisse. Post Clodovaeum, utriusque Franciae, Austrasicae et Neustrasicae regem, qui anno DC LV. mortem oppetiit, Clotharius filiorum natu maximus, eiusque nominis III. praeter occidentalem Franciam, iunctamque ei Burgundiam, solus aliquandiu tenuit Austrasiam, quae deinde eius assensu, et matris, quae tutelam gessit, approbatione, delata est ad Childericum minorem patrem, qui utriusque voluntate et iudicio, primum in partem regendae Austrasiae ascitus est, tum Clothario sine liberis mortuo, in universa Francia successit, nec vero diu solus regnavit, vitamque et regnum, perfidia et scelere con-

ii-

iuratorum, non relicto herede, amisit. *Expediendae hic sunt, quae difficultatem habent, aut prae se ferunt.* Sigebertus Gemblacensis, auctor est, Childericum, vivo et volente Clodovaeo patre, constitutum esse Austrasiae regem, in vita S. Theodardi (mendose apud Tritemium Theobardi) quod repetitur in Chron. ad an. 658. Cui assentiuntur non pauci, nec spernendi scriptores, quibus addo Ioannem Tilium in commentar. rer. Gallicar. et prae omnibus nostra memoria nominandum Hadr. Valesium, lib. XXI. rerum Francicarum. Apud me in hac imprimis re causaque valet auctoritas scriptoris antiqui, et illorum temporum, quibus haec gesta sunt, aequalis, qui in libro, quem de vita S. Bathildis composuit, ab excessu Clodovaei haec accidisse tradit, quem Surius edidit, Duchesnius excerpfit. Is aperte scribit, Clotharium, exempto rebus humanis patre, suscepisse ilico Francorum regimen; Francorum, inquit, non solum Neustricorum, sed etiam Austrasiorum. Horum deinceps sigillatim meminit, qui annitente Bathilde, et suffraganeis regni primoribus, ex aliquot annorum intervallo fratri ipsius Childerico obvenerunt, ab eoque tempore hic regendi consors factus, et regis Austrasiae titulo appellatus, extincto autem Clothario, rex universae Franciae constitutus est, etiam Burgundiae, quae regnante primae stirpis Francorum progenie, sigillatim Clotharii III. aetate, Franciae Neustricae innexa est, ut confirmat Anonymus scriptor vitae S. Bathildis, quam per rerum temporumque imperitiam cum Bildebilde recentiores plerique confundunt. Veteres tamen auctores Franci interdum haec nomina permiscent, non tam suo, quam librariorum vitio, quod ex vita S. Vandregesili cap. 14. et 21. constat. Illud etiam auctoritate confirmandum est, quod scripsi, Dagobertum, Sigeberti F. non rediisse in Austrasiam, nec recuperasse regnum. Quo argumento dicitur eius exilium irrevocabile, ab Anonymo vitae S. Boniti scriptore. Verumta-

men non dubito, quin mortui cadaver relatum sit in Franciam; facit enim pro me scriptor antiquus, et expresse commemorat, in basilica Rotomagensi conditum fuisse Dagobertum, cap. 32. in vita Eligii. Erat enim illa in urbe praesul, et gnarus rerum urbis, cuius sacra moderatus est, imprimisque ius basilicae, in qua summa dignitate fungebatur. Non ergo, neque vivus, neque mortuus, Austrasiae redditus, sed in Neustriam relatus, et Rotomagi sepultus est, in primario D. Petri templo, quod in magna celebritate est, cum ob alia funera illustria, tum ob antiquitatem et Gothicam structuram.

XVII. Childericus II. anno regni Austrasiani quarto-decimo, Neustrasiani quarto ineunte, cum venationi operam daret, misere periit, quem in utroque regno A. C. DCLXXIII. secutus est frater natus minimus Theodoricus, huius nominis III. qui antea regnum Neustriae affectaverat, ad eiusque causam Ebroinus se adiunxerat, sed a Proceribus Franciae desertus Rex et destitutus, atque in sacri ordinis sodalitatem ascriptus est, ut praeccluso ad successionem aditu, omnes curas ad pietatis studium conferret. At versa aliquanto post fortuna, et restitutus in libertatem Theodoricus, non modo recepit Neustriam, sed omnem Franciam, quam antea ne speraverat quidem, cum ditione sua coniunxit. Nemo enim post Childerici, et uxoris eius gravidae caedem, e stirpe regia restabat, qui regeret Francos; quanquam regendi prudentia Childerico defuit, et maiorum virtus in eo ac successoribus defecit, ut moribus atque institutis dissimilimi, nihil praeter originem et nomen retinerent. Ista autem regni conversio maximam Franciae perniciem attulit, et praefectorum libidini interdum reges ipsos exposuit, rerumque summam tandem ad alios traduxit, quanquam id serius, et sequenti aevo accidit, cum nullo morbos sanante remedio uterentur. Non enim id de omnibus Merovingis pronun-

cian-

ciandum est, quod aliqui faciunt, nullo discrimine regum rerumque intervalla separantes, etiam veteres plerique, et Carolingorum aequales, rumore potius, quam monumentorum fide. Nisi illud ignaviae affine dici oportet, quod immatura, aut brevis regum aetas, velut crebrioris interregni causa, incrementis regni obfuisse videatur. Illud certo constat, Clodovaeum III. Theodorici III. filium, et in regno successorem, firma pace, nec diviso Franciae patrimonio, regnasse, et praefecti auctoritate, qua Pipinus Ansegisi F.ungebatur, adiutum fuisse et admonitum, ut ad praecedendam diffidiis materiam, utriusque Franciae solus praeesset. Quo tempore praefectorum dignitas potentia atque opibus valuit, novoque nec usitato hactenus, titulo aucta et insignita, altiusque evecta est, adeo ut praefecturae munus, quod Pipinus gessit, per omnem Franciam pateret. Causa honoris atque instrumentum erat victoria, quam ad Textriciam retulit, caesoque Berthario, aemulum oppressit, principisque nomen et titulum consecutus est, quod tradunt scriptores antiqui, odio et studio vacui, ac ideo non suspecti. *Ipsae confirmat auctor vitae Ansberti, Rotomagi antistitis, quem sibi repugnantem, et regnandi rationibus contraria suadentem, in exilium egit, is vero auctor eum Principis nomine appellavit, utique non alium intelligens, quam principem Francorum, in gerendis palatii regniue Franciae negotiis primarium, et a rege proximum administratorem, ut haud obscure indicavit auctor vitae S. Boniti. Consentunt scriptores alii, et principem nominant, inter quos extat, qui composuit vitam S. Ursuarii. Multi, praesertim his recentiores principem Francorum pleniore elogio vocant. Quod tamen ita capiendum est, ut, salvo regum iure, isthaec administratio intelligatur, et nihilominus Pipino Herstallio, inter ceteros et priores palatii praefectos ac proceres, qui principes quoque appellati sunt, praecipuum*

aliquid relinquatur. Idcirco in vita Ansberti praefectoria administratio dicitur, quam etsi quidam nimis amplificant, et in arbitratu Pipini positam fuisse affirmant, tamen haud omitunt ius regis, neque huius consensum defuisse, principatumque sub regibus tenuisse, sine assentandi vitio consentur. Quod aperte satis tradunt scriptor vitae Boniti, et vetus, sed ignoti nominis auctor libelli, de maioribus domus regiae, quem P. Pitthoeus edidit, Duchesnius ex antiquissimo codice restituit ac emendavit. Alios praetereo; quanquam in publicis Franciae tabulis, Regum procerumque palatii titulos posteritatis causa servantibus, non legisse memini, Pipinum unquam hunc talem sumpsisse titulum, aut a Regibus, sub quibus utriusque Franciae praefecturam gessit, hoc titulo fuisse cognominatum. Elogio quidem ornatur illustris et incluti, quo et reges usos esse, constat, annos tamen praefecturae non retulisse in commentarios publicos, nec more regum, pro quibus administrabat, dinumerasse, palam est, nec probatione mea eget. Erant vero alii tituli, regnantibus proprii, quibus a conditione praefectorum distinguebantur.

XIIX. Clodovaeus III. exiguo tempore, et obscuro nomine regnavit, quem prolis expertem secutus est frater Childebertus. III. rebus gestis clarior, neque animi vitio, nec breviori aetate impediabatur. Nam haud idem utriusque spatium fuit; duobus enim annis Clodovaeus, decem septem Childebertus regnum tenuit, et Pipini Herstalii ductu Alemannos, qui Svevi nominantur, oppugnavit. Horum dux Vilarius, velut suis deinde legibus victurus, regnoque Austrasiae se et gentem subtracturus, venienti processit obviam, collatisque signis, cum eo conflixit, victusque reparavit vires, regresso postea in Franciam Pipino, quam Rex morbo implicitus obiit, sub cuius extremum vitae regni que tempus, bello contra Svevos, eorumque ducem gesto praefuit Valericus.

ricus. *Alemannos dixi, non ut Francos Moeno finitimos, Alsatiosque comprehendam, qui omnes quidem uno Austrasiae regno, sed non uno ducatu continebantur. Vicinierant, sed suis discreti finibus, nec belli societate coniuncti, cum Alemanni, id est, Svevi proprie dicti, Francorum armis peterentur, Alsatii autem et Franci ad Moenum porrecti quiescerent, ac in fide perseverarent. Quod scriptores annalium consentientes tradunt ad A. DCCIX. DCCX. et DCCXI. Sed quae fortuna, secunda, an adversa Franci pugnarint, non commemorant, quod Nazarianos, Tilianos, Petavianos, inspicienti constabit, quamquam et inter eos alii aliis parcius hoc attingunt. Solus auctor annalium Metensium copiosior est, nec infestatos tantum et superatos, sed etiam triumphatos a Pipino Svevos (multi Svavos, aliqui Svabos vocitant) magna scribendi fiducia prodit, sed unde acceperit, incertum est, et nemini haecenus exploratum.*

XIX. Haec auspicio Childeberti III. gesta sunt, quem eodem, quo obiit, anno insecutus est Dagobertus filius, huius nominis III. qui praeter alia, quae domi ab eo perfecta sunt, multa in pios coetus beneficia contulit, nec belli Svevici curam cogitationemque abiecit. Nam Vilarius armis subigendus restabat, adversus quem comparavit exercitum, haud peiori, quam pater, fortuna, nec dispari eventu, vastato quippe hostis agro, Svevorumque populo in ditionem *Franco-Austrasicam* redacto. Annales Francorum ex pervetustis Al. Petavii, Tiliique codicibus deprompti, expeditionem contra Svevos susceptam confirmant; annales vero Metenses plus aliquid significant, ducemque expeditionis definiunt, atque amplius prosperum belli exitum tradunt, ut facile intelligi possit, Sveviam late vastatam, Francorumque orientalium regno coniunctam, usque ad Lanfridi, Svevorum ducis, tempora quievisse. Ad A. DCCXII. Quibus rebus Danubii
aditus

aditus patuit, apertiqve ulterioris Germaniae fines, attulerunt novum vicinis periculum, et Boioaros, ut communem postea subirent fortunam, admonuerunt, eosqve integros haecenus et intactos, nudarunt quasi et obiecerunt Francis ex propinquo invadendos. Verum aliquot post annis, Pipino seniore iam mortuo, Franci Neustrii Austrasiiqve aemulatione commissi, vires ipsi suas confecerunt, quoad Carolus, Pipini ex Alpaide filius, e custodia, qua eum detinebat privigna Plectrudis, dilapsus, Neustrios in ordinem redegit, represso, qui obsistebat, Ragenfredo. Sub hoc tempus decessit Dagobertus, rebus nondum in Francia compositis, relictoqve in his turbis filio Theodorico, cui adhuc impuberi, A. DCCXV. regnum, a Francis praereptum, atqve ad agnatum eius Danielelem, quem ab ordine sacro arcessabant proceres, est delatum. Hic, regno Francorum suscepto, appellatus est Chilpericus, idem Chilperici II. filius, qui in serie regum huius nominis tertius numeratur. Ab initio statim Carolo, res in Austrasia novanti restitit, oppressurus etiam, si conatui par usus armorum fuisset, et aetati maturae, quae in Theodorico desiderata est, fortuna respondisset. Sed rex aliquot praeliis victus, in primisque clade Svectionensi fractus, vix colligere vires potuit, parumqve abfuit, quin, delecto exercitu, simul periret Ragenfredus. Ad clades autem, quas accepit Chilpericus, accessit ista calamitas, quod, annitente Carolo, Clotharius IV. contra eum delectus est, qui Theodorico III. prognatus, nulla re memorabili gesta, obiit, cum ab eo tempore, quo Carolus illum minuendae invidiae causa extulit, annus, et septem fere menses effluxissent. Nec vero Chilpericus III. in Frisiis, quorum rex tunc Radbodus aetate affecta erat, neqve in Saxonibus Visurgi finitimis, quos praeveniebat Carolus, praesidium, quo res lapsas restitueret, invenit. Eudo quoqve Dux Aquitaniae, sic attritus erat pro-

xima

xima clade ac debilitatus, ut unus ipse labentem Chilperici potentiam sustinere non posset. Cum in hoc discrimine rex esset, perturbatus, et quomodo hosti resisteret, incertus, in Aquitaniam se contulit, quem Eudo, regia fere potestate Dux, retinere non ausus, data ante et accepta fide, cum donis dimisit ad Carolum, a quo bene acceptus, atque in regnum restitutus, non multo post vivere desiit, ineunte sexto regni anno. *Axonimus et aequalis horum temporum scriptor, qui Gesta Regum Francorum composuit, cap. LIII. Huius enim magna auctoritas est, et merito aliis praefertur. Proximus ab eo est conditor Chronici, iussu Childebrandi Comitis scripti, quod Fredegarii appendicem constituit, cap. CVII. Post utrumque annales, quos monachus, cuius non extat nomen, in fano S. Arnulphi apud Metenses exaravit, addictior tamen Carolingis. Neustria tunc fere precarium habuit Chilpericum; Aquitania ab ea tantum non seiuncta, cuius Dux regia prope modum potestate utebatur. Austrasia Regum Neustrasiorum leges mandataque spernebat, praefecti non Regum arbitrio, sed suo procerumque suae gentis suffragio, quae fieri vellent, instituebant, ac disponebant, regiones insuper Austrasiae regno coniunctae sensim deficiebant, aut labantes ad defectionem spectabant, finitimae bellum movebant, Austrasiosque lacebant, Saxones enim Cattuarios invadebant, Frisii haud quietiores erant, vicinosque vexabant, tum Svevi insurgebant, et omnia armis tumultibusque miscebantur.*

XX. Levatus post solitudine Carolus, Theodericum IV. Dagoberti III. filium, ab aditu et usu reipublicae submotum, et sacrae sodalitati, quae Calae erat in vetere agri Parisiensis fano, traditum et mancipatum, volentibus Francis, eductum inde ac regno impositum, consilio et auctoritate sua iuvit, cuius alioquin rationes, seu pace, seu bello quid gerendum esset, post tot tamque insignes partas victo-

D

rias

rias plurimum valebant. Vtri autem Franci, Neustrii, an Austrii regem hunc constituerint, dubitari potest, et quaeri, cum prisca annalium scriptores non distingvant hic Francos et definiant, generatim eos nominasse contenti. Alteri eorum afflicti, et fortuna miseri, alteri potentia aucti, iamque ad societatem pristinam et concordiam revocati, haud videntur potuisse negligi; quanquam Neustrii victi antea potius, quam domiti, ad salutem dignitatemque suam excitati, regem hunc, sed haudquaquam soli, designarunt, non repugnante Carolo, qui satis habuit, dignitatem a Rege proximam, in qua regiam quoque potestatem exercuit, obtinuisse. Fragmentum Erchanberti in hanc sententiam exponi debet, in cuius extremo legitur, *Francos in regem sibi statuisse Theodericum filium Dagoberti iunioris.* Francorum nomine intelligi Neustrios, in quorum ditione erat Calense fanum, ex quo ad capeffendum utriusque Franciae regnum accitus Theodericus est, non abnuo temere, neque inficiari audeo, dummodo non plane nulla Austrasiorum ratio habeatur, quorum nomine affuit, operamque contulit Carolus, quippe non passurus, ut tam indigne secum agerent Neustrii, praesertim in communi consociatoque regno, in quo sopitis tandem turbis, omnes unum atque idem sentire oporteret. Haud aliter iudicavit Marianus Fuldae monachus, et scripsit, *Francos cum Carolo, filium Dagoberti iunioris regem super se statuisse, an. 720.* Exinde liquet, falli Godefr. Henschenium, qui secus existimat, et prorsus negat, Theodericum IV. quem mendose II. nominant, Dagoberti III. fuisse filium, vel solius Erchanbertini fragmenti auctoritate convincendus. Idem enim est ibi Dagobertus iunior, qui alias Dagobertus III. et Dagoberti magni abnepos celebratur. Theodericus vulgo dicitur Cala, a loco religionibus consecrato, in quo, regnante Chilperico III. altus educatusque est; rectius tamen, si hoc prioris vitae

tae genus respiciendum est, Calensis vocatur, quando constat, eos, a quibus Cala scribitur, errore, quem mendosa lectio peperit, fuisse deceptos. Nam in antiquis Francorum monumentis, et speciatim in Gestis Regum Francorum cap. LIII. fin. nomen hoc, Cala, est auferendi casu positum, quod in Erchanberti fragmento integre et emendate scriptum cernitur, idque baud difficulter colligi potest ex vocabulo adiecto, quippe quod ad locum refertur, non ad regem, Cala (id est, in Cala) monasterio enutritum, prout verba antiqui et anonymi scriptoris etiamnum leguntur. Extremo nota numeri mutanda, et cum Theoderico IV. (non II.) componenda est, quod series et successio regum Francorum eius nominis apprime confirmat, et Catalogos vulgariis scriptorum, Riccioli, (cuius Chronologia sibi non constat, et erroribus inquinata est) Berthaultii, et aliorum refellit.

XXI. Duo potissimum bella in Austrasia auspicio suo gessit, Svevicum et Frisicum; alterum, victo Landfrido, Svevorum duce, alterum, ducto in Frisiam occidentalem exercitu, imperio ductuque Caroli confecit. Non quidem propter ignaviam, aut infirmitatem animi, sed quia per aetatem manu consilioque alieno indigebat, nec poterat defugere auctoritatem praefecti, suis iam subnixi viribus, et ultra magistratus dignitatem evecti, cui si negasset quicquam, aut imprudenter repugnasset, potentia ad perfidiam abuti potuisset: regnum certe barbaris, qui capta Hispania, Franciam invaserant, non restitisset diu, iugumque subiisset. Theodericus septimo decimo regni anno mortuus est, superstite filio Childerico III. vita et moribus dissimili, in quo tandem antiqua et ampla Merovingorum familia A. DCC LII. regnum Franciae, virtute partum et servatum, amisit, totaque A. DCC. LIV. defecit, et nullos adeo posteros reliquit. *Legendi hic annales sunt, in quibus viget memoria rerum bis*

temporibus gestarum, sigillatim Nazariani, Petaviani, Tiliiani, Loeseliani, Fuldenses, qui et Pitheoani, quod primus omnium P. Pitheus emisit, dicuntur, Metenses, Gesta regum Francorum cum appendice, Chronica Sandionysiana, Fontanellense, et fragmenta varia, quae supersunt, a Duchesnio collecta, quorum alia ex aliis illustranda, supplenda, et interdum corrigenda, praesertim in nominibus et notis numerorum. Illud demum ex dictis liquet, Boioariam, Sueviam, Alsatiam, Franciam, recentiori vocabulo Franconiam, Thuringiam, Hessianam, Frisiam citeriorem, partes fuisse Austrasiae, aliquas autem nutasse, et rebus novis studuisse, Saxoniam, neque omnem tamen, adhuc fuisse vectigalem, Pipinum denique Herstallium sedem regni Austrasici ex urbe Metensi Coloniam Vbiorum transtulisse, ibique domicilium principatus Franciae Orientalis constituisse, et opes thesaurosque suos, quos vindicavit Carolus filius, eo in loco tanquam in principalis patrimonii aerario, comparatis potentiae subsidiis, ad usum defensionemque publicam reposuisse, at in parte dignitatis metropolitanae Moguntiam, recuperato per Bonifacium postliminio iure, sub ultimo huius stirpis rege, Coloniae praelatam, omnium in utraque Germania, prima et secunda, cis et transrhenana sacerdotiorum infulis Episcoporum praedicatorum caput evasisse.

CAP. II.

DE AVSTRASIA, EIVSQUE STATV ET MUTATIONE SVB CAROLOVINGIS.

I.

Nunc, et deinceps, quae ad summam rerum Austrasicarum pertinent, ex antiquis et idoneis rerum auctoribus
ex-

exponere institui, ut appareat, quando et quomodo Austrasia in Germanorum ditionem redacta fuerit, statumque superiorem et nomen, novo et insigni vicissitudinis exemplo, iterum mutavit. Sub primis Carolovingorum regibus, Pipino, Carolo M. et Ludovico pio, pars fuit magni Francorum imperii per Germaniam Galliamque, id est, servato sequiorum temporum scribendi more, per utramque Franciam, et coniunctas utriusque regiones constituti, sic tamen, ut neutra Francia esset pars alterius, et utraque nihilominus amplo Carolovingici nominis regno contineretur.

II. Illud vero primus in familia sua divisit Carolus M. factoque testamento, tres filios heredes instituit, et suam cuiusque partem cis et ultra Alpes assignavit, Ludovico Aquitaniam, additis finitimis tractibus provinciisque aliis; Pipino Langobardiam, excluso Romanorum Imperio, quod extra regni Francici patrimonium erat: Carolo reliquam Franciam, et Burgundiam, atque insigniores Austrasiae regiones, exceptis tamen et detractis aliquot partibus, Ludovico et Pipino attributis. *Quae Caroli M. partitio in annum DCCCVI. incidit, atque a proceribus Franciae confirmata, postea vero, quam duo eius filii, Pipinus et Carolus mortui sunt, sublata, primumque a Petro Pitheo eruta ex tenebris atque edita, nec Baronio ignorata, et in annales relata, tum a Duchesnio, Goldasto, et Cointio repetita est, cuius meminerunt Adelmus, et Egoismensis monachi, annales item Fuldenses, Metenses, Tiliiani, et omni exceptione maiores Bertiniani, quorum auctoritate veritatem huius monumenti confirmamus. Non multis post annis, in conventu Aquisgrani habito, Carolus M. superstitem unicum filium Ludovicum, antea tertiae regni partis heredem, in universo Franciae utriusque regno successorem constituit, et simul Imperatorem*

Romanorum declaravit, regnum Langobardiae, quod in patrimonio habuit, Bernardo nepoti reliquit. Confectae successio- nis rationes sunt, assentientibus Francis, A. DCCCXIII. ut gra- ves idoneique testes sunt luculenti scriptores annalium Fulden- sium, Metensium, Loiselianorum, qui in hoc anno desinunt, Bertinianorum, cum quibus iungatur haud minoris auctori- tatis Chronicon Moissiacense, et Tbeganus, qui ab anno hoc, quo novissima partitio facta est, operis, quod de Ludovici pii gestis extat, initium duxit. His autem temporibus Francia non mo- do trans Rhenum, Visurgim et Albim, sed etiam trans Ligerim patuit, et longius etiam trans Pyrenaeos et Alpes prolata, ista Saracenis, haec Langobardis erepta, patrimonium Franciae po- tius, quam titulum auxit, excepto duntaxat augusti Romano- rum Imperatoris titulo, quem Franci ex illa stirpe imperantes, omnibus titulis merito praetulerunt, in eoque praecipuum di- gnitatis suae splendorem, et singularem eminentiam ultro a- gnoverunt, eaque de causa Imperatores augusti huius familiae, ipsum quoque Franciae titulum de industria omiserunt, quo alioquin regna de integro acquisita, si Langobardicum aliquan- do excipias, complecti voluerunt, quin et in uno atque altero capi- te divisionis regni, coniunctionibusque provinciarum, a Merovin- gorum institutis interdum recesserunt.

III. Magis perniciofa fuit, si reputo exitum, divisio Ludovici pii, qui cum patre imprudentior, tum eius exem- plum secutus, infeliciof extitit, propterea quod Caroli M. errorem fortuna correxit, extinctis Carolo iuniore et Pipi- no filiis, quos regina Hildegardis ei peperit, et Pipino alte- ro, eoque seniore, quem ex Himiltrude suscepit, in sodalita- tem sacram tradito, ut turbare desineret, vitamque a nego- tiis vacuam finiret. Sed aliter evenit, cum Ludovicus, Ca- roli Aug. filius, regnum divideret inter tres filios, ex priori coniuge Irmengarde natos, Lotharium, Pipinum et Ludovi- cum:

cum: quoniam primus Augusti nominis, Imperiique Romanorum particeps factus, alter Aquitaniae, tertius Baioariae rex constitutus, et creatus est in solenni Francorum conventu, quem eius rei causa anno DCCC XVII. indixit. Tantum vero abest, ut haec integri Franciae regni partitio fuerit, ut quoque iam constat, eam partientis Ludovici Augusti fuisse voluntatem, ut Aquitania tantummodo, et Boioaria, in partitionem illam, procerum assensu confirmatam, deducerentur. Reliquae enim cis et trans Rhenum sitae regiones partitione illa comprehensae non sunt, et ideo exceptae, atque auctori partitionis reservatae. Tanto minus in partitione includitur augusta dignitas, quae titulo Imperatoris Romanorum soli Lothario attributa est, neque eo secius regnum Italiae ad Bernhardum, Pipini R. Italiae filium, seorsim a ceteris regnis pervenit. *Chronicon Moisiacense, et annales Bertiniani ad b. A. Quo pacto Lotbarius desit esse Rex Boioariorum, quum pater, mutato consilio, regis Boioariae titulum ei demeret, et inita maioris aetatis ratione, Ro. Imperatorem renunciaret. Quae dignitas semper individua, et uni duntaxat filio assignata est, ad quam postero anno DCCC XIIIX. quo Bernardus Italiae rex in crimine turbati imperii deprehensus, et regni dignitate mulctatus est, ipsum illud Italiae Langobardicae regnum A. DCCCXX. accessit. Regino d. A. Posterior enim fuit divisio, quae Ludovicus natu minor rex Boioariae creatus est; cuius in priori, quae anno DCCCXIV. contigit, neque mentio facta, neque ob aetatem puerilem ratio habita fuit.*

IV. Valuit autem recentior illa in Comitibus Aquisgranensibus facta partitio, neque a Ludovico Aug. rescissa est, quando, Irmengarde mortua, Iuditham duxit, ex eaque suscepit Carolum, filium natu minimum, quem anno DCCC XXIX. regem Alemanniae, addita ad regnum eius Rhaetia,
Bur-

Burgundiaeque parte, in conventu apud Vangiones habito, constituit ac renunciavit. Testis praesto est illorum temporum probus atque integer *Theganus c. XXXIII. de gestis Ludovici Imp.* Nihil ademit aut detraxit filiis ex Irmengarde natis, sed sua cuique regna superiori divisione, cum Aquisgrani esset, attributa et confirmata, in pristino statu reliquit: Lothario augusta dignitas cum regno Italiae, Pipino Aquitania, Ludovico minori Boioaria, eo quo assignata erat iure, nulla adempta parte, et adeo prorsus integra remansit. Postea plures divisionum formulae confectae sunt, in quibus, pro conditione rerum et temporum, mutavit quaedam augustus pater; nihil tamen detraxit Lothario, etiam turbanti, et seditionis reo: quamvis tunc nomen titulumque eius, ut alias solebat, in tabulis publicis omitteret, haud dubie ob manifestum perfidiae crimen. Nam consociata quidem erat cum Lothario augusta dignitas, sed ea lege, ut nihil delibaret de auctoritate patris, qui, vivente Carolo Augusto, nihilo maiorem habuit potestatem, quam pater imperans voluit, aut concessit. Haud secus reliqui filii, quos diviso Franciae patrimonio, Ludovicus Aug. constituit reges, Imperatori tenebantur, adeo ut integrum fuerit, mulctare perduelles, et iure quaesito privare, nisi facilitas ipsi nimia obfuisset. Sed leniori remedio usus est Imperator, et filios officii sui oblitos, admonuit subinde et correxit, nec tamen iure puniendi usus est, neque imperio, nec regnis, quorum patris beneficio confortes erant, mulctavit. *Quo nomine scriptores quidam aequales odium produnt, et in Ludovicum Augustum iniqui sunt, imprimis Agobardus, et Anonymus, quorum alter apologiam, alter vitam Valae Abbatis composuit, qui Lotharii partibus summopere studuerunt, editis pro eius causa scriptis, multa acerbitate refertis. A quibus separandi sunt, qui non malevoli, sed in tradendis Lotharii rebus minus cauti, titulo Imperii*

Ro.

Ro. omnia cis Alpes Francorum regna Lothario obvenisse affirmant, quod vel Nitbardi causa praeterire non possum.

V. Primus inter filios bellum civile concitavit Pipinus, instigantibus Francorum proceribus, qui multorum regni malorum causam in Iuditham, Ludovici aug. uxorem, conferebant. Pipino statim se coniunxit Lotharius, imperandi cupidus, et Iudithae, cui Augustus indulgebat, infensus, commotisque procerum animis, in occasionem intentus, et amplioris potentiae appetens, quam nova divisione, qua Carolo Iudithae F. regnum obtigit, imminutam esse, graviter ferebat. Igitur regni possessione patrem privare statuit, sed repugnante Ludovico iuniori, et reconciliato Pipino, deteritus est Lotharius, fratribusque novo patris beneficio invitatis, et accessione locupletatis, acquievit. Hinc Lotharius res suas Italiae finibus circumscriptas, habere iussus, atque in Italiam, ubi patrimonium eius constitutum erat, dimissus, et rursus mansuetudine patris devinctus, rationi et legibus ad breve tempus paruit; Pipinus autem et Ludovicus, consiliis a fratre disiuncti, patrique continuata seditione molesti, cum nova Imperatoris auctoritate partitio fieret, suapte culpa rei augendae occasionem amiserunt. Pater enim scelere filiorum offensus, nullam eorum in divisione illa rationem habuit, et Lothario Caroloque tranquillitatis causa impense favit. Quamvis mutato postea rerum consiliorumque statu, nihil ea ex divisione redundarit ad Lotharium, cum denuo obsequii in patrem oblitus, inquinaret dignitatem, fidemque violaret. Idcirco in plerisque partitionum formulis, quae auspicio Ludovici aug. confectae sunt, ne Lotharii quidem nomen, nedum ei tributum ius reperiamus. Nec vero ipse Lotharius, patre ex imperii possessione dimoto, reconciliatisque sibi fratribus, aliter constituit, neque a priori

E

divi-

divisione, quae Aquisgrani perfecta est, recessit, sed tripartitam repetiit, atque hoc non fallente argumento, alteram et quadripartitam, tribus abhinc annis Vormatiae a patre factam, quantum in ipso, et fratribus erat, obligato etiam iurisiurandi religione populo, abrogavit. Quod vetus ac fide dignus scriptor, quo auctore standum est, verbis minus elegantibus, sed aperte significantibus illa aetate, qua haec gesta sunt, indicavit. *Post haec* (quae cum Ludovico Imp. acta sunt) *populo* (Francorum) *iuramentis obstricto* (firmatum iurisiurando obsequium testato) *imperium* (laxe dictum) *inter fratres* (Pipinum et Ludovicum germanos) *terna sectione partitur* (tripartito dividit) Lotharius scilicet, qui hic designatur. *In vita Ludovici Pii, cuius auctor ob coeli siderumque motus peritiam Astronomus nominatur.* Quae conversio, ut ab eo traditur, coniuncta est cum anno DCCC XXXIII. quo Lotharius, excluso, quem in custodia retinebat, Carolo, et quarta portione privato, patris acta rescindebat, nec plura, quam duo cis Alpes regna constituebat, aut potius, ut antebac constituta erant, relinqvebat; tertium vero trans Alpes et Apeninum uno nomine, diverso licet iure, complexus, Augusti Ro. Imperii (proprie et eminenter dicti) titulo, et dignitatis praerogativa, sine ulla tamen in fratres reges potestate, retinebat. Lotharius eqvidem maioris potentiae accessiones, si daret se occasio, quaerebat, et potiundae Francorum Monarchiae consilium occulte inibat, sed quin proderet, fratrum metus prohibebat.

VI. Non diuturna fuit haec Imperatoris calamitas, cum Pipinum et Ludovicum facti poeniteret, seu quod Lothario, ad maiorem potentiam nitenti, diffiderent, seu quod sensu pietatis patrem denuo iusta veneratione prosequerentur. Igitur missis ad Lotharium nunciis, patrem liberari postulavit, et restitui in

pri-

pristinam dignitatem. Haud difficilem se praebuit Lotharius, neque irritare duos, nec resistere coniunctis ausus, Ludovicum aug. non vetuit libertate uti, et ipse mox fugere coactus est, patre in fano S. Dionysii relicto, qui haud multo post, volentibus et cohortantibus amicis, Imperii Infulas recepit. Quibus molestiis atque difficultatibus ex animi sententia superatis, animum ad curam reipublicae convertit, et insequenti anno DCCCXXXV. conventu Theodonis villae acto, regnum Franciae inter tres filios, Pipinum, Ludovicum et Carolum, divisit, omisso Lothario, nec divisionis negotio, ut colligere est, repugnante, quippe qui, patre ad privatam fortunam redacto, et imperatoria regiaque dignitate per iniuriam mulctato, dividens, ipse sibi hanc legem volens prudensque dixit, augusti nominis dignitate, regno transalpino, quod extra Franciam erat, contentus. *Nova divisionis formula in congressu conventuque Theodonis villano, confecta promulgataque est ab Ludovico aug. in pristinum locum restituto, et denuo in possessione Imperii confirmato, ut iam omnes intelligerent, iniuriam Imperatori esse factam, cum Antislites Franciae in Comitibus Compendii habitis eum declarassent imperio indignum, et crimina ei obiecta, in formulam redegissent, eodem anno, quo Agobardus in Ludovicum aug. acerbè scripsit, id est, A. DCCC XXXIII. quo haec gesta esse constat. Petrus Pitkoeus perduellionis carmen primus evulgavit, titulumque fecit: Exauctoratio Ludovici Pii. Inde repetiit doctus Pater Ignatianus, Iacobus Sirmondus, Conciliorum Galliae t. III. Nec piguit purpuratum patrem Baronium referre in magnum opus Annalium ecclesiasticorum. Melchior Goldastus Constitutionibus Imperii addidit, sed titulo mutato inscripsit, Edictum de exauctoratione Domini Ludovici pii Imperatoris. tom. II. Constit. Nec male, et actis temporumque rationibus convenienter. Duchesnius ampliori titulo reddidit. Acta*

impiae ac nefandae exauctorationis Ludovici Pii Imp. In
 editione proxima Argentoratensi, cum, praeter alios scriptores
 Carolingicos, Theganus ederetur, omissa est decreti perduellio-
 nis causam designantis formula, quae Pitboei exemplo, proxime
 a Thegano, baud inutiliter edi potuisset. Verum satis de con-
 ventu Compendiensi dictum est; nunc quid Theodonis villae
 actum fuerit, cognosci oportet. Eo in loco fuit palatium, ubi
 Comitum regni habita, et tria cisalpini patrimonii Francici re-
 gna, in suos quaeque fines descripta, a patre distributa, ac tri-
 bus filiis assignata sunt: regnum Aquitaniae Pipino obtigit, Bo-
 ioariae ad Ludovicum pervenit, Alemanniae denique ad Ca-
 rolum auspicio dividendi Augusti est delatum. Digna obser-
 vatu est haec divisio, cum quia perspicua est in designatione re-
 gionum et finium, tum quia integra extat, a Goldasto autem,
 quod fieri non debuit, praetermissa, cum tamen neque imperfe-
 cta sit, neque in falsi suspicionem veniat, et se ipsa satis usu
 illius aevi, et dictionis forma, rerumque momentis tueatur.
 Omnino autem insigniores Austrasiae partes in ea expressae, et
 Ludovico attributae, atque adeo cum regno Boioariae tunc con-
 iunctae sunt Turingia (Thuringia) a Moeno quondam ad
 Ocrum usque porrecta: Ribuarum (Ripuarum rectius, sive Ripa-
 riarum) a Rbeno ad Ruram Mosamque pertinens: Atoaria (Ha-
 thuarum, sive Cattuarum) pars Orientalis Franciae, Saxonibus
 Visurgi finitimis proxima: Saxonia, cis ac trans Visurgim sita,
 et cum utraque simul transalbina sive Holsatia; Frisia, citeri-
 or et ulterior: Ardenna, quae Romanis scriptoribus Arduen-
 na, saltus ille magnus, Mosellanos inter Condruosque patens:
 Asbania, quae alias Hasbania, inter Brabantiam et Arduen-
 nae saltum: Bragmentum, baud dubie est Brabantum, quod
 et Bracbantum, recentiori vocabulo Brabantia appellatur:
 Franderes, ubi hodie Flandriae Comitatus: Menpiscum, pagus
 Menpiscus, sive Menapiorum regio cis Mosam; Medenenti,
 seu

seu Medenentense territorium, id est, tractus Melantbifius, Flan-
driae adiacens: Amau, hoc est, Hainau, Latino Hainoum, sive
Hannoniae Comitatus: Austerban, quod exponi debet Auster-
bantium, sive Austrebantium, inter Hannoniam et Artesiam:
Aderten, Atrebatensis Comitatus, qui hodie Artesia nominatur:
Tervunensis, tractus Tervannensis in Morinis: Bolens, per-
inde ac si legi debeat, Bolensis, pro quo scriptum est Bolonien-
sis, sive Bononiensis, ducto nomine a Bononia Morinorum, quae
et Gallica dicitur a sequioribus; ab antiquis Gesoriacum ap-
pellatur. Qventovico, in casu nominandi Qventovicus, ubi
portus fuit quondam ad Qventam fl. quem alii vocant Qvan-
tiam, unde sinus Qvantianus nominatur. Nec multum ab eo
distant Stapulae, in tractu Gessoriacensi sitae. Camalecensis,
ex emendata scribendi ratione Cameracensis, ager in Gallia Bel-
gica haud ignotus. Virdomadensis, quo indicatur pagus Ve-
romanduensis, sive ut hic scriptus videtur, Virdomadensis, cu-
ius caput hodie est Noviomagus Veromanduorum, vulgo No-
viomum, postquam ab Hunnis excisa est Augusta Veromanduo-
rum. Diversus autem est pagus Virodunensis, in quo est fa-
num S. Michaelis, cuius origo Pipini et Caroli M. temporibus
congruit, et insigni intervallo Saxo-Billinganum, quod Lune-
burgi est, praecedere intelligitur, quod non animadvertit Aub.
Miraeus. Ceterum tertia regni pars, Alamannia, Carolo at-
tributa, aliter Svevia appellatur, et quidem a transrbenano
Germaniae populo, antiquo et proprio Svevorum nomine praec-
dito, qui ex Cisbalthiana Germania, finitimisque locis migra-
vit in Alamanniam, et amplum Germaniae tractum insedit,
partemque Helvetiae inter Rbenum et Vrsam fluvios occupa-
vit. Cum Alamannia, quae posthac et postliminio ad Austra-
siam rediit, Burgundiam, at non integram, coniunxit, quae
antebac, regnantibus Merovingis, ad Neustriam adiuncta erat,
quod supra, ut recordor, admonui in loco. Adiecit insuper

Provinciam, eamque proprie dictam, et a reliqua Gallia, etiam a Burgundia diversam, quia utramque Tabulae divisionis aperte distinguunt, sed omnino cum eo Allobrogum tractu, qui Delphinatus nominatur, coniunctam. Hoc non difficile probatum est, et vox adiecta ostendit, quia totam Provinciam Carolo assignavit divisor Augustus. Quo pacto explicandus est Chronographus Bertinianus, qui Viennam, Delphinatum urbem, Provinciae ascripsit, in annal. ad A. 834. Provinciae adiunxit totam Gothiam, Galliae Narbonensis partem, et regni Francogallici finibus circumscriptam, quae includit Septimaniam et Marcam Hispanicam, et utriusque ratione dicitur regnum Gothicum Francorum, ut a regno Gothico Hispanorum distingvatur. Erat autem illa tempestate limes inter Galliam et Hispaniam Rubricatus. De reliquis nulla difficultas est, quippe quae eiusmodi sunt, ut facile, et sine mea interpretatione intelligantur.

VII. Instaurata inter filios concordia, adhuc diffidebat Pipino, qui et crebrius et gravius patrem offenderat, pertinaciamque societate Lotharianae factionis testatam fecerat: neque extra suspicionem erat Ludovicus iunior, quoniam huic plus tribuisse visus est, quod haud obscure indicavit, cum regna filiorum in fines describeret, et Ludovicum Carolumque regno Lotharii transalpino, limitum causa, nec sine civili ratione, coniungeret propius, arctiusque devinceret. Carolus, annitente inprimis matre, plurimum gratia valuit, ob eamque rem fratribus invisus, sed redintegrata Lotharii, Fr. natu maioris, amicitia confirmatus, et pluribus potentiae praesidiis ornatus est, praesertim cum pater amplissimam Belgii partem ei daret. Quod negotium Aquisgrani anno DCCCXXXVII. confectum est, regnumque Caroli, detractis etiam ex regnis Pipini et Ludovici portionibus, denuo ac indulgenter auctum. Non refragati sunt patris

luntati Pipinus et Ludovicus, quorum ille absens, legato mis-
 so, consensum declaravit, iste praesens improbare noluit,
 quod, si per ipsum stetisset, in tam frequenti Ordinum con-
 ventu, aliter, ut probavit exitus, fieri maluisset. Mox ad-
 moniti antistites, proceresque ab Imperatore iussi, iureiuran-
 do astrinxerunt fidem, novoque regi paruerunt. *Annales*
Bertiniani A. DCCCXXXVII. quorum auctoritate corrigendi
sunt recentiores, qui, calculis non accurate subductis, novam
banc et luculentam Caroli accessionem reiiciunt in alium, et se-
quentem annum DCCCXXXVIII. Eandem tradit confirmat-
que praeclarus illorum temporum scriptor Nitbardus, eius au-
ctor historiae, quam de dissensionibus filiorum Ludovici pii con-
scripsit, ex qua hic aliqua ab auctore vitae Ludovici pii consulto
praetermissa suppleamus. Histor. lib. I.

VIII. Ab eo tempore iterum commoti sunt Lothari-
 us senior, et Ludovicus Boioariae Rex, ut qui tanta Caroli
 incrementa aegre ferrent, doloremque ea ex re conceptum
 amplius dissimulare non possent. Igitur finitis Aquisgrani
 comitiis, recusarunt venire Carisiacum, ubi Ludovicus eorum
 pater, alium regni conventum habuit, nec modo dandi ser-
 vato, novam rursus Neustriae partem, inter Ligerim Sequa-
 namque fluvios ad Oceanum usque extentam, tribuit ac tra-
 didit Carolo, tot tamque insignes provincias, superiori pa-
 tris liberalitate, iam adepto. Affuit Pipinus, et prae se tu-
 lit amorem erga Carolum, sed in animo eius exulcerato in-
 fixum erat odium, nec minor invidia excitabat cupiditatem
 ulciscendi. Qui postquam fato perfunctus est, resedit qui-
 dem hic impetus, sed excitis, quos avus neglexit, Pipini ne-
 potibus, et Ludovico tam angusta sorte haudquaquam con-
 tento, minime tranquillitatis fructus regno constabat, quod
 Augusto pacis cupido per erat molestum. Cum enim re-
 gni commodis consulere vellet, inprimis ad amplificationem
 poten-

potentiae Lotharii Carolique spectabat, ut alter alteri, si opus esset, opportune subveniret, Lotharius quoque aetate et auctoritate maior, augustaeque dignitatis socius et particeps, natu minorem Carolum, quem de sacro fonte levasset, ope sua et amicitia tueretur, Idcirco, svadente Iuditha, regnum his filiis dispertiit, Ludovico, cui Boioariam reliquit, excluso, quae nova dissidiorum materia fuit. *Portiones utrique attributas, plene, sed minus interdum emendate editas, recensuit gravis et fide dignus, sed nominis ratione ignotus, annalium Bertinianorum conditor, in anno tamen, quem DCCCXXXIX. supputat, diversus aliis, qui A.DCCCXXXIX. numerant, ut designatio annorum vitae Ludovici pii in Duchesniana editione ostendit. Hunc eundem annum servant annales Metenses, sed nimio brevitatis studio non explicite satis partitionem banc tradunt. Eadem de causa Nitbardus scripsit obscurus, cui auxilium in annalibus Bertinianis unicum, et plane sufficiens quaerendum.*

IX. Ita vero Ludovicus excidit spe augendi regni, et amisit regiones Franciae Germanicae opimas et nobiles, praecipue Sveviam, et Thuringiam, titulo ducatum insignes; Saxoniam quoque regni nomine, quod observari par est, in divisione Ludovici novissima appellatam: Comitatus item tractusque alios, opportunitate litus, et fertilitate soli praestantes. Quorum possessione cessit ad tempus, sed invitus et coactus; neque tamen iure suo cessit, neque unquam hoc animo fuit, ut eo cederet, quippe quod, patre vivo, constanter asseruit, et mortuo, armis defendit, ac eo usque persecutus est, quoad litem armatus vicit, et fratrem ambitiose repugnantem, patrisque superiori benevolentia ad molendum unius in omnes fratres imperium, vana iuris specie, abutentem, et adeo seipsum, quaesito per divisionem patris iure, quod crimine perfidiae accidit, privantem, certo eo retin-

nen-

nendo indignum suomet vitio se reddentem, bello defensionis causa suscepto (ad cuius societatem frater natu minor, indignitate postulatorum Lotharii permotus, accessit) ad iustam et aequam pactionem redegit, ut Lotharius, data restituendi fide, acquiesceret, et salvo Ludovici Germanici iure, et salvis eius regni partibus accessionibusque, sua sibi regna haberet, et tot tantisque superioribus malis, atque intestinis dissidiis, velut benigni sideris radio ac lumine finis tandem imponeretur. *Non hic repetam ex Agobardo, atque ex vita Valae abbatis, in quibus studia partium, et coniurationis Lotharianaе patrociniū manifeste deprehendimus; quaedam tamen in iis, quamlibet speciosa et grata in vulgus, tamen ad probandum baud idonea, et quando ad statum veteris Francorum regni accommodantur, inepta sane et aliena. Non enim huic instituto convenit; quod Lothariani ingeminabant, regna non esse dividenda, ut ab interitu serventur, cuius rei gratia testimonia e sacris deprompto, sed perperam ad hanc causam adhibito utebantur, eoque Lotharii sententiam defendebant, obliti iuris consuetudinisque Francorum, notae passim ac testatae, pluribusque regum dividendum exemplis comprobatae. Eodem igitur loco habendae sunt narrationes de titulo donationis et testamenti, a Lotharianis vulgatae, et Lotharii fratribus obverti solitae, quippe quae Ludovici aug. actis, et divisionum tabulis directo adversantur. Sed non est, cur quisquam de reliquorum fratrum iure dubitet, etiamsi ex capite prudentiae aliter facere decuisset Augustos imperantes.*

X. Multae profecto et graves causae erant, quamobrem Ludovicus conditionem suam meliorem esse cuperet, divisionemque annis DCCCXXXVII. et DCCCXXXVIII. proxime factam, iniquitatis postularet, culpam vero eius rei omnem in novercam, et pravos consultores, adversariosque suos, conferret. Indulgebat his pater, non sine offensa Fran-

corum Orientalium, quos superiori divisione regno Ludovici coniunxerat, nunc ab eo rursus, et magna parte repugnantes disiungebat, eo praesertim in regno, in quo procerum consensus haud negligi debuit, nisi de publico omnium dissensu certo satis sufficienterque constaret. Et in promptu erat recens fratris Lotharii exemplum, qui Ludovico patri, etiam fide iureiurando interposita, reconciliatus, novum Caroli incrementum aegerrime tulit, quod neque dignitatis suae, neque ordinis nascendi ratio haberetur, et natu minimo, atque ex altera coniuge suscepto, praeter et contra domus Carolinae consuetudinem tanta augendi prerogativa tribueretur. Sed Lothario novissima Ludovici aug. divisione placato, Ludovicus Germanicus in iure suo per superiorem divisionem quaesito, haud minori contentione, et pari constantia persistebat, perductis ad sententiam suam Francis Orientalibus, quorum in ea causa haud leve momentum erat. Locupletes horum, quae dixi, testes sunt ipsimet scriptores Franci, inter quos Astronomus scripsit. *Ludovicus (Germanicus) audiens huiusmodi patris erga fratres suos (Lotharium novissima apud Vangiones partitione reconciliatum, et Carolum) voluntatem, et regni inter eos (excepta Boioaria) divisionem, non tulit. Ideoque quicquid regni trans Rhenum fuit, sibi ascribendum putavit, et vindicandum statuit. An. 836. ex notatione Chronologica Duchesnii.* Eandem in sententiam sequentia tradidit auctor annalium Metensium. *Ludovicus filius Imperatoris partem regni trans Rhenum quasi iure sibi debitam affectans, per Alamanniam facto itinere venit ad Franconofurd: multorum ad se Orientalium Francorum animis prudenti consilio ad se conversis. An. 839.* Annales Bertiniani confirmant, *Ludovicum usque ad Rhenum regni gubernaculum usurpare, hoc est, regnare in Francia Orientali, quam sibi vindicabat, nec movebatur postrema divisione, quam*

quam a patre, uxori et malevolis consultoribus obnoxio, statu regni factionibus procerum distracto, paucis ex senatu primorum suggerentibus, partiumque studio laborantibus, ac minimum suspectis, confectam esse constat, atque his adeo indiciis facile ostenditur iniquitas novissimae huius et perniciosissimae partitionis. Innuunt hanc atque indicant annales Metenses. *Praefatus Imperator* (Ludovicus pius, quo cognomine post mortem ornatus est) *Noviomagi conventu generali habito, consiliis quorundam ex primoribus Francorum adquiescens, pacti conscriptione Ludovico filio suo regnum Orientalium Francorum, quod prius favore eius tenuit, interdixit.* Ille autem intelligens ex invidia Consiliantium talem prodisse sententiam, edicto posthabito, III. Cal. Decembris ad *Franconofurd* venit. A. 837. Nec vero tantum Ludovicus palam contradixit, et de iniquitate questus est, sed etiam ipsius patruales, et Augusti Imp. nepotes Pipinus et Carolus, Pipini Aquitaniae regis filii, immerito praeteriti, causam querendi habuerunt, atque inter hos natu maior, auctoritate avi non impeditus est, quin regni Aquitaniae heredem se diceret, et iure suo, divisione Vormatiensi non deterritus, uteretur. Sumptis enim armis, Pipinus repressit Carolum, et praelio commisso, actisque in fugam Caroli copiis, bellum fortiter confecit, et composita pactione controversia, Aquitaniam integram, lege tamen beneficiaria retinuit, Carolus, ut inter eos convenit, receptis Pictavensi, Santonica et Engolismensi provinciis, acquievit. Cuius belli exitum, pactionemque subsequutam commemoravit scriptor annalium Bertinianorum, *An. 845. Damna et cladem Caroli legere est apud annales Metenses, an. 843. et 844. Sed de belli eius compositione et fine nihil ibi proditum est sub annum 845. quo Carolus conflictatus est cum Normannis et Britonibus* (Cisma-

rinis) *illorum irruptio, istorum seditio ei gravis et periculosa fuit.*

XI. Negavit, et profecto non concessit, quod ex actis liquet, rex Boioariae Ludovicus, rem hanc totam, quae ad regni Francici partitionem attinebat, in arbitrio et potestate patris esse positam, et ratione exemplisque tueri se voluit, ut efficeret, regnum, integra Lotharii dignitate, nec deminuto praecipui iure, quod trans Alpes habuit, aeqvis partibus inter fratres dividi oportere. Neque enim Ludovicus tantum insigniter laesus, sed etiam iniuria affectus videbatur, cum tota, si Boioariam excipio, Francia prohiberetur, et fratri natu minimo posthabitus, illi etiam, qui gravius peccaverat, patremque bis dignitate exutum, sede sua et loco moverat, in regno dividi aequaliter solito, posthaberetur. Nam in ipsa etiam postrema defectione Ludovicus eo nunquam progressus est, ut patrem de fastigio deiiceret, imperioque et regno privaret, sed blanditiis novercae, et malevolentia inimicorum circumvento, occurrendum statuit, ut partem aequam, et iure sibi debitam, patre iam aetate confecto, et fratribus casum expectantibus, defenderet tempestive ac vindicaret. Erat verus germanusque Francorum sanguis Ludovicus, et iustam, eamque tertiam Franciae partem Francus merito postulabat; verum indigne cum eo actum est, quando praeter Boioariam, reliqua ac propria Francia exclusus, et non tam iure, quod ad eam vel solo nascendi titulo habuit, quam possessione ad tempus, contra morem Franciae, et contra aequalitatem, in divisione Regum Franciae usitatam, odio quorundam et invidia privatus est, contra quam iniquitatem se munire voluit, et a patre, velut paterni officii obli-
to, armatis precibus contendit, ut erepta sibi restitueret, et meliorem aequioremve sententiam sequeretur. Quod cum
non

non fieret, summa industria vires et auxilia ad recuperationem Orientalis Franciae comparavit, regionesque eo nomine ad se pertinentes, oblata opportunitate recepit, ac mortuo A. DCCCXL. inter has turbas patre, bello repetitas, novaque pactione confirmatas, cum ditioe sua coniunxit. Annales Fuldenses tradunt, quae sequuntur. *Ludovicus Orientales Francos, Alamannos, Saxones, et Turingios sibi fidelitatis iure confirmat. Anno 840. Idem habent annales a Pitboeo editi, sed error inest in rationibus temporum, quibus non congruit annus 839. in Pitboeanis annalibus designatus. Confirmavit autem sibi Orientales Francos, non propter Boioariam, prima divisione ipsi concessam, sed propter Franciam Orientalem ei deinceps coniunctam, quae praedictas Germaniae regiones transrhenanas complectebatur. Has enim iure posterioris, eiusque auctae divisionis, sibi asseruit Ludovicus, Ludovici aug. filius, eodemque ex capite in tabulis publicis se scripsit, aut revera subscripsit, Regem in Orientali Francia. Diplomata in numerato sunt, et passim extant. Quod ante subsequitas vicissitudines, vivente, nec improbante Ludovico Augusto, usu venit: Lotharius enim, patre mortuo, se subsignavit, Regem in Francia, baud dubie ob ultimam patris divisionem, quam graves offensiones, et mala plurima secuta sunt, quae diu in Franciae visceribus haeserunt.*

XII. Postea iniquitas superioris divisionis sublata est, quum Carolus, mutata erga se Lotharii voluntate, in meliores Ludovici partes discessit, et regno suo metuens, paravit se ad bellum, quod a Lothario imminebat, repellendum. Elatior enim Lotharius, ultra, quam effusa patris liberalitate ei obtigit, cupiebat, spretaque promissorum sanctitate, contra pactorum fidem, quam conceptis iuratisque verbis firmaverat, omnem Franciam ditioe ac potestati suae subiicere voluit, et versis in peiora omnia consiliis,

non defensor Caroli, quem futurum se receperat, sed hostis factus est, nec Ludovico fratri se aequiorem praebuit, erepturus ei regiones, si potuisset, trans Rhenum sitas. Ergo se mutuo cohortati fratres, condicto ad colloquium loco, ad vim arcendam intendunt animos, foedereque inito, regna sua tuentur, et provident, ne imparati opprimantur. Cumque Lotharii ingenium non esset quietis patiens, neque officii mitigari posset, fratribus bellum intulit, nihil motus, neque rationibus, quae ad fidem servandam, neque conditionibus, quae ad pacem firmandam afferebantur. Post varios congressus, frustra habitos, armis contendunt infesti fratres, praeliumque committunt, magna Francorum utrinque cadentium strage, sed Lotharianis tandem dilapsis, victoriam Ludovicus et Carolus sibi pepererunt, bellique fortuna superiores, partem regni Cisalpini, quae proxime ei obvenerat, nova partitione facta, inter se diviserunt. *Anno DCCCXL. duo fratres, Ludovicus et Carolus, Lotharium fines suos invadentem, occupandique totius Francorum regni consilia agitantem, bellique cupidum, nec portione nuper addita contentum, hostem iudicarunt, eoque A. DCCCXLI. in Burgundia ad Fontanetum (Fontanium aliis) devicto, insequente A. DCCC. XLII. regni Lothariani partem, cis Alpes sitam, aequaliter diviserunt, quod Nithardus, rerum multarum in bello togaque gestarum, et sigillatim huius partitionis, cui ipse interfuit, oculatus testis adiutorque comprobavit, libro IV. Est enim haec partitio inter duos, non plures, sigillatim inter Ludovicum et Carolum, Lotharii hostes, sub id tempus, quo est confecta. Quare non cum illis sentio, qui autumant, hanc divisionem factam esse inter tres fratres, quae tametsi mutila est, tamen negotium hoc non inter plures actum est, quam inter duos, quod Nithardum inspicientibus patebit. Tanto minus concedendum Sirmundo est, divisionem eam, quam hoc loco Nithardus tradidit,*
in

in primo titulo Capitulorum Caroli Calvi, *fuisse designatam, prout mentem suam aperuit, vulgari quorundam opinione, et speciatim recentiori cuiusdam supplemento, quod P. Pitboeus addidit, deceptus, in notis ad titulum huius Capitul. quod in Villa Colonia (non in Vbiorum urbe Colonia Agrippinensi) promulgatum, omnino posterius fuit pactione apud Virodunum facta.*

XIII. Illud igitur victo restabat Lothario, ut postulatibus fratrum concederet, eorumque haud neglectis obsecrationibus, aequum se praeberet, regnumque paternum citra Alpes aequis partibus dividi pateretur. Quae res consilio delectorum regni procerum A. DCCCXLII. suscepta, et A. DCCCXLIII. mense Sextili, assensu trium fratrum, apud Virodunum, ubi pactiois et partitionis causa convenerunt, feliciter perfecta, ac Ludovico Francia Orientalis, cuius tuendae gratia bellum gesserat, concessa, aut potius confirmata est, ita ut deinceps suo perpetuoque iure haberet omnes transrhenanae Germaniae tractus et pagos; ex Cisrhenana acciperet urbes Moguntiam, Vornatiam et Spiram, maxime ob earum agros vini feraces: Francia Occidentalis Carolo obtigit, reliqua inter Rhenum et Scaldim Lothario relicta, quam Ludovicus, fratrum novissime dividendum pater, *mediam* appellavit in tabulis de regni partitione Theodoni villae editis, quarum supra mentionem feci. *De regno in tres partes tributo legendi sunt annales Pitboeani ac Fuldenses, qui initam huius divisionis rationem brevius, Metenses vero et Bertiniani copiosius tradunt, atque omnes in anno 843. congruunt. Sigebertus errore ductus, computavit annum 844. Contra aliorum rationes uno deficiunt, excusandae forsan, si ad initia praeparationemque divisionis respexerunt. Quod Reginonis causa facile existimem, si numeri non sint mendosi. Idem Abbas confirmat, tres urbes Rbeno coniunctas Moguntiacensium,*

sium, Vangionum et Nemetum vini gratia Ludovico assignatas.

XIV. Tres exinde Franciae tripartita fratrum divisione constitutae, et propter eas tres Francorum Reges, in suo quisque regno appellati sunt, quorum nemo in alium ius habuit, quamvis communi nomine tituloque Regum Francorum uterentur. Reges tamen nostrae gentis ab anno, quoad recordari possum, DCCCXXXVI. in publicis subscriptionum formulis orientalem Franciam exprimere voluerunt, ut Franciam Germanicam, suis constitutam finibus, et a Francia Gallica seiunctam significantibus, declararent. Hoc enim verum est initium regni Germanorum proprii et liberi, suoque et separato iure constituti, et nunquam in eum statum redituri, ut cum Francia occidentali denuo coniungatur. Nam regni cuiusque limites a regni proceribus, finium peritis, designati, Regumque dividendum auctoritate et approbatione fixi, iurantiumque religione, ac solenni sacramento confirmati, certis veterum monumentis atque testimoniis nituntur. Non quaerenda alibi praesidia sunt, quando fundamentum operi substructum est a conditore annalium Bertinianorum. *Distributis portionibus, Hludovicus ultra Rhenum omnia, citra Rhenum vero Nemetum, Vangium et Moguntiam, civitates pagosque sortitus est. Lotarius inter Rhenum et Scaldem in mare decurrentem, et rursus per Camaracensem, Hainnaum, Loemsem, Castritium, et eos Comitatus, qui Mosae citra contigui habentur, usque ad Ararem Rodano influentem, et per deflexum Rodani in mare, cum Comitatus similiter sibi utrimque adhaerentibus, Cetera usque ad Hispaniam Carolo cesserunt. Anno 843. Quam divisionem, fide iureiurando obligata, persancte a tribus fratribus confirmatam fuisse tradunt Fuldenses ac Metenses annales, A. eodem. In Chronico Laurishamensi, quod Marq. Freherus edidit, libra-*

brariorum vitio secundus dividens Ludovicus omiffus, et portio Caroli mendose scripta est, nulla scriptoris culpa, cuius eum sequens pagina absolvit. *Carolo, qui minimus natus erat, Occidentalia regna* (cesserunt) *id est, Germania* (Gallia legi debet cum Duchesnio) *usque ad Rhenum* (ad Mosam, auctoritate Veterum) *atque trans Rhenum nonnullae civitates.* Deficiunt quaedam, et supplenda sunt atque corrigenda. Ludovico autem Orientalia, id est, Germania usque ad Rheni fluentia, *atque trans Rhenum* (ratione Franciae Orientalis) *nonnullae civitates.* Perinde ut eodem seculo de eadem divisione scripsit Sigebertus. Verum Duchesnius supplevit hoc modo. *Ludovico quidem Orientalis Francia contigit,* recte, si rem ipsam specto, at non ex veteri, ut a Francis traditur, divisionis formula, si tamen hanc servare voluit iste Chronographus, qui de obitu Ludovici narrans, longe aliud indicasse videtur sequentibus. *Qui (ut supra dictum est) in divisione regni Orientalem Franciam sortitus est:* unde, opinor, Duchesnius correxit, quoniam ea non respondent superioribus verbis, divisionem complectentibus, *occidentalia regna.* Constat enim, Veteres ad hanc divisionem respicere solitos, dicere *partem orientalem, et regna orientalia,* quibus Franciam Orientalem significabant; Reges autem transrhenanae Franciae, ante et post hanc divisionem, se *Reges in Orientali Francia,* in extrema imprimis tabularum parte, subscribere consueverunt, quod usus tractatioque diplomatum docet, et Ludovici Germanici exemplum firmat, qui eo titulo antehac ad regnum illud retinendum, postea ad eminentius significantiusque appellandum spectabat.

XV. Postea vero, quam ad Orientalem Franciam accessit insignis regni Lothariensis portio, termini Franciae Orientalis in Franciam mediam promoti sunt, eiusque multi et

G

am-

ampli tractus cum Germania coaluerunt, qui non Franco-
galliae, extra cuius ditionem, teste divisionis formula, con-
stituebantur; vacante autem Lotharii regno, in patrimoni-
um Franciae Germanicae, ad quam iure pertinebant, reda-
cti, regnum Ludovici, coniunctione utriusque regni facta,
auxerunt, omisso tamen ab eo Franciae Lothariensis titulo,
aut raro a successoribus usurpato. Proinde quorundam
haec incrementa reputantium industria effecit, ut cum *re-*
gna Francorum, imperiumque Francorum a scriptoribus
Francogermanicis nominantur, tum Francos Orientales Lo-
tharianosque coniunctos, una eademque significatione com-
prehensos, existimari debeamus. Quae res ut planior fiat, non
gravabor afferre testimonia, quae dictis fidem faciant, et lo-
quendi formulas illustrent. Etenim Lotharius, priusquam
imperio regnisque se abdicaret, regnum suae ditionis, qua
Francicum erat, A. DCCCLV. inter filios Lotharium iunio-
rem, et Carolum partitus est; alteri eam Galliae partem, quae
Lotharingia ab eius nomine dicta est, alteri Provinciam Bur-
gundiamque assignavit; Ludovico natu maiori filio re-
gnum Langobardiae cum Romanorum Imperio reliquit. Ea
divisio offendit Ludovicum, et querendi materiam ei prae-
buit, quod putaret, angustiores esse regni sui terminos, et
Imperatoris Ro. dignitatem avo acceptam ferret. *Anna-*
les Bertiniani A. 856. Deinde mortuo, quod A. DCCCLXIII.
accidit, sine liberis Carolo, regnum eius inter fratres, Ludo-
vicum et Lotharium, aequis partibus divisum est, eaque re
nova accessio facta ad regnum Lotharii, ex quo partem trans-
iurani tractus, in quo Geneva erat, decerptam, Ludovico Fr.
addixerat, *ut legitur in iisdem annalibus, quorum auctori-
tate libens utor.* Hinc sine progenie legitima decessit A.
DCCCLXIX. Lotharius, de cuius regno fuit controversia
inter Ludovicum Germanicum, et Carolum Francogallum.

Lo-

Ludovicus quoque II. Imp. ad spem capessendi huius regni se erexit, cuius causam agebat Nicolaus Pontifex, missisque ad Carolum nunciis, significabat, regnum illud, morte Lotharii, iure hereditario ad Ludovicum rediisse. *Annales cit. A. 869.* Sed Carolus, nulla obnunciatione territus, quomodo fratrem idonea satisfactione placaret, cogitabat, eumque iuri suo non defuturum, animo praecipiebat. Quare data utrinque et accepta fide, inter Ludovicum et Carolum fratres convenit, ut regnum Lotharii iunioris aequaliter dividerent, atque ab iniuriis abstinerent. Facta est haec solennis partitio in agro Leodiensi, atque in Procaspide ad Mosam fl. inter Heristallium et Marsnam, anno, qui in Christianorum fastos relatus est, DCCCLXX. V. Cal. Sextil. Aequa enim Ludovici postulatio, et iusta pacis ineundae ratio, non magis cum dignitate regum, quam cum salute regnorum coniuncta erat. Ludovico praeter complures regni Lothariani urbes et tractus, etiam perantiquae, et a Romanis conditae urbes, Colonia Vbiorum, Augusta Trevirorum et Argentoratum, congruentibus transigentium sententiis, assignatae ac traditae, regnoque Orientalis Franciae, stabili et perpetuo nexu coniunctae fuerunt. Moguntia enim, Vormatia et Spira, iam superiori divisione regno Germanorum attributae, minime ad Lotharii regnum pertinebant. *Divisio haec insignis maxime ac memorabilis extat cum pacti- one iurata, quae solennem hanc divisionem praecessit, et eodem anno Aquisgrani facta est, in Capitularibus Regum Francorum tit. XLII. in annalibus Bertinianis an. 870. in Aimoino, vel potius Aimoini appendice lib. V. cap. 25. Exinde desumptam, et cum duobus MST. codicibus collatam Nitbaro subiunxit P. Pitboeus, p. 488. seq. Post eum A. Duchesnius edidit, t. II. p. 253. seq. Ex Aimoino citavit Iacobus Sirmondus, in notis ad Capitularia Caroli Calvi. Goldastus in Constitutiones impe-*

riales retulit, quia per illam rationes finium Imperii Germanici constitutae sunt Francogalliam versus. Non enim Imperatoria, sed regia duorum transigentium auctoritate se tuetur. Eodem auctore inscribitur transactio Procaspidana, et pro VI. Idus Augusti, ad oram notatur, V. Calendas Augusti. Priorem Calendarii Romani numerum retinuit Duchesnius, sed alter defenditur auctoritate annalium Bertinianorum, an. 870. Non hic omiserim, tres urbes, Lugdunum, Vesontium et Viennam, et alia quaedam ex regno Caroli, cui Provincia cum parte Burgundiae obvenerat, distributione facta, ad regnum Lotbariense, et hoc postea diviso, ad regnum Francogallicum Caroli pervenisse, atque adeo in prima Lotharii Imp. divisione, extra Lotharii iunioris regnum fuisse. Ne vero cum Thuano sentiamus, cavendum est, qui minus accurate interdum explicuit res antiquas Francorum, et scripsit, Coloniam Vbiorum ab Ottone M. translato a Francis ad Germanos Imperio, iuris Germanici factam, *hisor. lib. LXXVI.* Nam ipso hoc Carolingorum seculo, regnantibusque Francis, et diu ante successores eorum in regno Germaniae Saxones, atque adeo ante Ottonem M. ex formula partitionis in Procaspide factae, non procul Vbiorum finibus, Colonia Vbiorum in ditionem Germaniae venit, ac inter Vrbes regias, sive Imperii Civitates, relata, integro iure, et incolumi statu, mansit usque ad hunc diem. Nec assentior Christ. Brovvero, Ignatianae sodalitatis patri, viro ceteroquin patriarum rerum insigniter perito, qui putavit, pagum Megenensium, in formula divisionis Procaspidicae nominatum, Ripariis esse attribuendum. *Annal. Trevir. lib. VIII.*

XVI. Quae divisio simultates inter utrumque regem gliscentes extinxit, et novos utriusque regno terminos constituit ac definivit, ut non iam Rhenus, quemadmodum antea fuerat, tribus urbibus cum tractu cuiusque exceptis, sed Mo-
sa,

se, demptis aliquot citerioribus oppidis, inter Germanicam, Gallicamque Franciam limes esset. Contributa enim Ludovico Regi, et simul regno Germaniae in perpetuum coniuncta est ea hereditatis Cismosanae portio, quam interceptit quidem et usurpavit Carolus, sed agnito violentae possessionis vitio, a fratre admonitus, bellumque eius rei causa veritus, incepto destitit, et regnum, ad quod frater ius habuit, vel ipsa aequitate postulante, et more etiam atque instituto superiori movente, aequis partibus cum fratre divisit, adeo ut urbes regionesque Lotharianaе citeriores Ludovico deberentur merito, et tribuerentur quoque ac traderentur, eaeque ad heredes et omnes eius successores transfirent, et cum regno Germaniae, cui innexae sunt, firma perpetuaque retinendi lege transmitterentur. Haec mens transigentis Ludovici Germanici fuit, hanc transactionis causa exitusque ostendit, hanc, patre mortuo, filii, Ludovicus iunior et Carolomannus, adversus callidam verfutamque patruī interpretationem declararunt, et constanter tutati sunt, hanc denique, extincta Carolingorum in Francia Orientali progenie, Saxo-Vitikingi Germanorum Reges consilio, sententia, armisque defenderunt. Quinimo Ludovicus, ut potior regni Lothariani heres, etiam Nicolai Pontificis sententia habitus, in transigendo aequior, et in concedendo liberalior fuit, nec multo post eum sollicitavit Ludovicus patruelis, ut partem suam nova pactione sibi traderet, partemque alteram Carolo traditam ipse repeteret, iunctisque secum armis, nolenti extorqueret. Sed nihil tale is executus est, nec pars regni huius adempta Carolo, quem bello Normannico distractum, opibus fortunisque evertere potuisset. Nisi quod, ob iter trans Alpes susceptum, praereptumque adeo Romanorum Imperium, fratri infensior, anno DCCCLXXV. filios ad resistendum ei in Italiam misit, ipse autem duxit in Galliam, et

facta regni vastitate, in Germaniam rediit, ac sequenti anno decessit. Rem hanc executi sunt Aimoinus, sive auctor *Appendicis Aimoini*, quam in editione *VVeckeliana* curavit *Freberus*, lib. V. cap. 28. *Annales Bertiniani* A. 872. Quare respexit ipse *Carolus*, in titulo *XLIV. Capitularium suorum*, ubi *Ludovicus* dicitur sacramenta dirupisse, et aequivoco (cognomini) suo *Hludovico* Imperatori se coniunxisse, anno *annalibus Bertinianis* congruente, quem *emendatae rationes* firmant. Sed res ea intra pacem stetit, et sine armis acta est; tum destinata magis, quam instituta iure feicali repetitio, bellumque post ex alia causa *Carolo* illatum. Neque *Carolus*, dum frater viveret, ex eo capite quicquam asseruit sibi et regno suo vindicavit, conscius sibi conditionis suae, quae, non repugnante fratre, melior facta, etiam recrudescentibus mutua aemulatione odiis, belli et ancipitis fortunae casibus non subiicienda videbatur. Illud ergo fraudi non sit *Ludovico*, uni omnium primo separatae *Francogermaniae* Regi, quod pro conditione temporum consilia *Caroli* consiliis contraria agerent, rebusque suis tempestive caveret, ambitiosumque Regem, idoneo potentiae temperamento, ad moderationem revocaret. Hinc merita eius cumulate memorantur in *Chronico monasterii S. Arnulfi*, quod *annalium Metensium* titulo, quem *Duchesnius* addidit, celebratur. In anno eius emortuali 876. *Gemina* scripsit *Laurisbemensis Monachus*, et iustum, pium, misericordem appellans, tribus verbis maximas *Ludovici Germanici* laudes absolvit.

XVII. Cum ergo *Ludovicus* in separata Germanorum *Francia* primus regnavit, tum primus quoque omni *Franciae transrhenanae* regis titulo praefuit, eiusque ratione *Germanici* cognomine singulariter et per eminentiam appellatus, hoc amplius obtinuit, ut, prolatis finibus, illi honor acquisiti *Lothariensis* regni debeat. Quo unus elogio discer-

scer-

cernitur ab omnibus in regno Germaniae successoribus, qui rempublicam ab eo legibus Germanicis constitutam, et deinceps virtute ipsius auctam se accepisse, fateri necesse habent; primi acquirentis dignitatem in utroque et coniuncto regno derogare non possunt, et religione animi, ac recordatione meritorum prohibentur. Quamobrem haec Lotharingia citerior non statim Germaniae, cum seorsim res suas constitueret, coniuncta, sed postquam coniunctio accidit, eodem iure, quo Germania, usa est, et iisdem, quibus illa, regi auspiciis coepit. *Instrumentum partitionis, ex qua Lotharingia Germanica originem ducit, ut hodie extat, portiones inter utrumque paciscentem divisas comprehendit, sed momenta et causas initae partitionis, et factae partitionis, aliunde, et ex monumentis horum temporum colligamus facile et suppleamus.* Minus accurate Goldastus partitionem in Procaspide factam nominavit transactionem, quia in Procaspide non transactum, sed eriscundae hereditatis negotium confectum est, quando formula transactionis, qua lites Lotharianae hereditatis et sinuum compositae sunt, Aquisgrani facta colligitur, propterea quod in ea urbe, pridie Nonas Martii, an. DCCCLXX. inter Reges dissidentes, dato utrinque iureiurando, convenit, eaque ex causa pactio Aquisgranensis vulgo dicitur, et passim celebratur.

XIIX. Finitis ita aequabili compositione dissidiis, duae regni Carolini partes, a primo acquirente Ludovico, in ditionem Germanicam redactae, et A. DCCC LXXIIX. partitione Furonensi, a Ludovico, Caroli Calvi F. de integro confirmatae, magnum auctoritatis pondus merito habuerunt; regno quoque ex duobus regnis arctissime iunctis constituto, haec nova dignitas conciliata est, ut eminentiore nominandi ratione a ceteris distingveretur. Praesto sunt haud suspecta monumenta, in quibus regnum Franciae Germanicae

cae

caae a Francogallia seiunctum, *Imperii Francorum* titulo insignitur. Duo afferam testimonia, quae id confirmant, annalium Metensium, et qui horum verba retinet, Reginonis. Vtrobique enim legitur, Arnulphum, Carolomanni F. et Ludovici Germanici nepotem, *Imperii Francorum sceptrum suscepisse*, id est, regnum Germaniae a regno Franciae Gallicae separatum, regno autem Franciae Lotharingicae auctum, *an. 880.* Eodem modo scripsit Vitichindus Saxo, Francos scribendi duces secutus, *annal. Sax. lib. I. et II.* Non dubito hanc fuisse causam Ottfrido, quamobrem auctorem et acquirentem utriusque regni appellaret *Orientalium Regnorum Regem*, quae formula ut antiqua, sic eminens est, et observatu digna, quam in libro *Odei* vetustissimo scriptam reliquit. Ratio huius tituli facit, ut credam, Vitichindum Henrico Aucupi, summam potentiae gloriam ex regno Francorum Orientalium consecuto, *Imperatoris*, id est, regnorum, Germanici et Lothariani Regis, tribuisse, *annal. lib. I.* Quod de Francis Occidentalibus non legas usquam et animadvertas in antiquis, et simplici veritate se tuentibus monumentis. Nam de Augusta Imperatoris Romanorum dignitate, quam Otto magnus, Henrici F. anno DCCCCLXII. primus omnium ad Francos Orientales et Germanos transtulit, nullum ei, ut vulgo putant, sermonem esse, ex instituto scribentis, et nexu historiae patet satis, et facile probatur. *Pactio*, sive, ut inscribitur, *Conventio Furonensis extat inter Capitularia Caroli Calvi, unde mutuatus est Goldastus, et addidit Constitutionibus Imperialibus, t. III.* Duo hic notanda veniunt, quod *Conventus Furonensis apud Furonos, ubi regia villa erat, in finibus Herstalli et Marsnae, habitus fuerit, et quod eodem tempore Ludovicus in Gallia occidentali regnaverat, quem Goldastus perperam vocavit Imperatorem (Romanorum.) Praeterea rationes non congruunt, et annus 878. desinit tempus, quo congressi,*

gressi, collocuti et pacti sunt Reges. Sed Goldastus in anno discrepat, et acta Comitiorum Furonensium (ipse Furonensium scribit) reiicit in annum 879. Ab his partibus stat Aimoinus, sive potius auctor supplementi, Aimoini nomine inscripti, lib. V. cap. 38. Idem numerus expresse notatur in Capitulari, quod commemoravi. Pro me faciunt annales Fuldenses, primum a Pitheco editi, quorum auctoritatem corroborat eventus, quem signat Ludovici balbi, Francogalliae regis, obitus, qui contigit ante anni 879. Calendas Novembreis, in quas Comitia apud Furonos habita incidisse memorantur.

XIX. Fecit quidem contra fidem conventionis Carolus, quum Ludovico fratre mortuo, pro recuperando Lotharii regno, repetendisque citimis Rheno urbibus, comparato ad exequendum exercitu, anniti coepit, sed Ludovicus, Ludovici Germanici filius, regni Lothariani ex divisione heres, male mulctato eius exercitu, propulsavit iniuriam, et fines suos, suscepto iuris tuendi consilio, strenue ac fortiter defendit. Neque eo secius frater Carolus portionem suam retinuit, quam traditis aliquot Lotharingiae urbibus, aequa dividendi ratione accepit: neque Carolomannus de Italiae regna decedere voluit, possessione subnixus. Patre mortuo, repentina temporum inclinatio secuta est, et rebus in periculum adductis, Rex Francogalliae Ludovicus, metu maioris mali, ad paciscendum descendit, ac nova pactioe ius Ludovici, in regno Lotharingiae acquisitum, et a patre Ludovico successione deductum, eoque defuncto, divisione inter fratres instituta, eidem Ludovico traditum confirmavit. Capita conventionis Furonensis dilucida sunt, et satis probant, in quorum prooemio haec leguntur. *Sicut inter patrem meum Carolum (Francogallum, vulgo Calvum) et patrem vestrum Ludovicum (Germanicum, primum separatae Germaniae, et Lotharingiae Germanicae acqvirentem) regnum Lo-*

H

tha-

tharii divisum fuit, volumus, ut ita consistat. Confutat iniustitiam patris Caroli asserentis, se cum fratre, non cum nepotibus (fratris sui filiis, Carolomanno, Ludovico, et Carolo) pepigisse. *Annales Metenses an. 876. Regino Chron. L. II. in anno eodem.* Alterum, quod ibi sequitur, ad Carolomannum spectat, cui praeter portiones patrimonii Germanici, Boioariam, regnaque Slavorum et Pannonum coniuncta, regnum Italiae possidendum relinquitur, his verbis: *quicumque modo illud tenet (tenebat autem Carolomannus) ita teneat, donec Domino volente simul convenientes cum communibus fidelibus nostris, inveniamus et definiamus, quod ex hoc melius et iustum fuerit.* Aliquanto post Ludovicus balbus fatis concessit, nec quidquam trans Alpes habuit, aut adeptus est, regnum vero Italiae cum Ro. Imperio, exclusis Ludovico balbo, et successoribus Francogallis, pervenit ad Carolum, tertium Ludovici Germanici filium, cui Alamannia, et aliquae regni Lothariani urbes attributae sunt, in quarum firma et iusta possessione permansit. Partem enim Lotharingiae, quam accepit Carolomannus, eam Ludovico fratri dedit, qui rursus cum fratre Carolo divisit, et utraque post mortem Ludovici, denuo coniuncta, in Caroli ditionem venit, et inter has quoque vicissitudines, nunquam translata est ad Franco-gallos. *Annales Pithoeani. Hludovicus, Caroli Regis filius, timore perterritus propter iniurias a patre suo Regi illatas, legatos ad eum dirigit, pacem postulat, et se de omnibus, quae contra eum genitor suus gesserat, excusare nititur. An. 877.* Eodem anno Lotharingia Germanica a tribus fratribus tripartito, et insequenti, cum iure suo cederet Carolomannus, bipartito divisa traditur, atque hoc argumento fuit et mansit omnino Germanici iuris. *Rex Hludovicus ad Aqvas in mense Octob. perrexit, et cum aequivoco suo Caroli Regis filio baud procul inde colloquium habuit. Annal. Pitb. an. 878.* Innuunt pro-

profecto et indicant *conventum Furonensem*, illo ipso, ut paulo ante dixi, anno habitum, quem annales Bertiniani eodem anno definiunt, magnumque momentum afferunt ad veritatem eius rei confirmandam. Annales Metenses insuper tradunt, Ludovicum et Carolomannum, Ludovici balbi filios, quos Carolus avus sane pro legitimis habuit, repentina irruptione territos, Ludovico Austrasiorum Regi, *portionem regni Lotbarii, quam avus paterque tenuerat, ex integro illi concessisse, addita insuper Atrabatis Abbatia S. Vedasti.*
an. 879.

XX. Quae pactiones consensu Francorum populi, aut Procerum e populo delectorum firmatae, non reges tantum, sed eorum successores et regna obligarunt, tum renovatae aliquoties, et voluntate paciscentium corroboratae, pleraeque etiam ac priores iurisiurandi vinculo astrictae, sanctissimoque societatis humanae praesidio communitae, atque ab invadentium iniuriis defensae, neque unquam abalienatae, neque amissae sunt aut derelictae. Quare standum est his pactis, in quibus cardo iuris Germanici vertitur, quibusque non magis cura vicinitatis, quam finium securitas continetur. Saepe quidem antea Austrasiae, non secus ac Neustriae ipsiusmet, et Burgundiae quondam termini moti aut mutati sunt, prout necessitas temporum mutandi causam praebuit, Regesque superiorum temporum, variis bellorum occasionibus et casibus, eo induxit, ut novas partitiones facerent, regnorumque fines non eodem semper modo constituerent ac metirentur. Postea vero quam regna divisa, et in perpetuum separata, ac separato iure constituta sunt, termini utrinque fixi, voluntate iudicioque paciscentium, assentiente populo, definiiebantur, quemadmodum conditio salusque regnorum, quae dividebantur, ferebat. Vtique enim ratio firmandae inter vicinos pacis, regnantiumque securitas depo-

scebat, ut inter regna, quae mutuo consensu dividi placuit, firmus esset stabilisque limes, quo finium controversiae, valituro in perpetuum pacto, dirimerentur commode, ac sublati belli causis, terminarentur. Constituti ergo inter utrumque regnum termini sunt, qui vel situs locorum indicio, et vicinitatis causa melius constitui non potuissent, quando Germanicis rationibus pars Lotharingiae propior conveniebat, hisque adeo rebus fiebat, ut Lotharingia citerior, quam potior, et aetate prior in Germania heres vindicabat, non regno Francogalliae, sed Germaniae, cuius fines contingebat, attribueretur, quod Regum conventionem usu probatum, negotiumque perfectum est, sic ut deinceps Lotharingia citerior ditioni Germanorum arcto foedere, et aeterno nexu, sine ulla repetendi spe, et sine ullo recuperandi iure coniuncta, vera regni Germanici pars esset. In hoc non caduco, neque fragili fundamento innixi Germanorum Reges, Lotharingiam regno suo attributam, et suscepto bello defensam, ac nova pactioe Furonensi, rursus pleno iure confirmatam, atque ab omnibus Carolingis in Gallia regibus approbatam, summa, nec dependenti potestate habuerunt, regnisque Germaniae divisis, ac denuo, quod sub Carolo Crasso accidit, coniunctis, insignem hanc debitamque Germaniae accessionem, felici rerum cursu, integram adepti, Germanico nomini asseruerunt, mortuisque in Germania Carolingis, successores ex stirpe Saxonica reges repetierunt fortiter, et recuperarunt, cessamque et eieratam ac redditam firmo retinendi animo, retinuerunt pariter, ac iure viribusque freti, armis defenderunt. *Lotharingiam citeriorem auspiciis Germanicis constitutam, et conservatam esse historici consentientes tradunt.* De Ludovico, Ludovici Germanici F. constat, eum propugnasse pro Austrasiis, et propulsasse invadentem Ca-

Carolus, et armis adegisse Ludovicum Caroli F. ut Lotharingiae, qua in Germaniae fines descripta erat, nuncium remitteret, eamque in fide ac ditione Germanica esse pariter ac manere vellet. Regino, et annalium Metensium scriptor, tradunt, *Ludovico (Austrasiorum regi) portionem regni Lotharii, quam avus paterque tenuerat, ex integro concessam, ita ut iis finibus contineatur et consistat, quibus inter Carolum et Ludovicum Germanicum in Procaspide divisum erat, et si aliquis Caroli fidelium de regno patris sui ex eo aliquid purpurisum (male quaesitum, et usurpatum, ut annales Bertiniani explicant,) habeat, iussu regis illud dimittat (apud Goldastum, dimittatur) id est, reddat ac restituat Ludovico, legitimo Lotharingiae Germanicae regi, quemadmodum legitur in conventionione Furonensi. Nec quicquam de Austrasia detrahi passus est Carolus Crassus, sed Normannos eam incurfantes, misso exercitu, propulsare voluit, et liberare illam regni Lothariani partem, ut Regino, ex eoque Collector annalium Metensium an. 884. 886. commemoravit. Qui ante utroque scripsit Monachus San-Bertinianus scribere desit anno 882. quo armavit primum et misit exercitum contra Normannos. Neque is amisit, aut abalienavit Lotharingiam, sed ipsam aliquandiu Franciam Neustricam, volentibus, et invitantibus eius regni optimatibus, tenuit, quod praeter scriptores Francos tradit Asser Menevensis in vita Aelfredi. Caroli successor Arnulphus, Carolomanni F. cum Zventiboldo filio Rodulfum, Lotharingos ad seditionis consilia instigantem, expulit, et eundem filium regendo Lothariensi regno imposuit, sed ea lege, ut in sua Regis Germaniae fide, clientelaque esset. Significanter annales Metenses, *Zventibolch filium regno Lotharii praefecit. an. 95.* Optimatum regni Germanici, ad quos eas res quoque pertinuit, consen-*

su, Lotharingiae impositus, tituloque regis ornatus est, sed
regis augusti titulum decreto eius, quod anno 898. emisit,
 errore ductus praescripsit Goldastus, non fide diplomatum,
 sed ex ingenio, et eo quidem consilio, ut Zventiboldum in
 Caesarum, sive Regum Romanorum numerum referret. *t. l.*
Const. Imp. an. cit. in notis ad oram. Ibidem annumeravit re-
 gibus Franciae Orientalis Zventiboldum, qui cum Lotharin-
 giae regnum patri, Franciae Orientalis regi, acceptum tulit,
 tum auspiciis Germanicis tenuit, neque ea contentus, Bur-
 gundiam invasit, *ut ex Reginone fides facit Chiffletius, Ve-*
fontionis parte II. in Theodorico I. Zventiboldus anno 900. in
 praelio ad Mosam commisso cecidit, regnumque ad Ludo-
 vicum fratrem rediit, quem regni Optimates eius rei causa
 accersiverant, *annales Metenses an. eodem.* Ab excessu Lu-
 dovici, Carolingorum in Germania ultimi, Carolus simplex,
 Ludovici balbi F. Caroli Calvi N. occupavit regnum Lotha-
 rii, non secus, ac si in regum, qui decesserant, patrimonio
 fuisset. Equidem Conradus I. Germanorum Rex, non iure,
 sed viribus et potentia destitutus, belloque Vngarico impe-
 ditus, invadentis perfidiam hostis ulcisci non potuit, tempo-
 rum vitio, et calamitate belli, nullo tamen cessionis, aut de-
 relictionis indicio, quandoquidem arma vindicandi iuris cau-
 sa cepit, quod testimonio pervetusti Sangallensis Chronici fir-
 mo. *Conradus ipso anno (DCCCCXII.) Francos, qui dicun-*
tur Lotbaringi, hostiliter invasit. Et sequenti anno
 DCCCCXIII. *Conradus cum exercitu Regnum Lotharingorum*
ingressus est. Non certe amittendi animo, sed vindicandi. Is
 ubi e vita migravit, longe alia rerum Germanicarum facies
 extitit, et Henricus, Saxonum ac Thuringorum Princeps, e-
 lectus est Germanorum rex, qui suam Germaniaeque causam
 animose et fortiter tutatus est, regnumque Lotharii non ut
 alie-

alienum, occupavit, sed ut regni ad se delati insigne membrum repetiit, et iure suo usus est, quod inde a Ludovico Germanico, ad ipsum, et omnes in regno Germaniae successores derivatum, atque adeo debitum, reposci oportuit et recuperari. Idcirco Henricus restitutionem flagitavit, et Lotharingiam iure pertinentis, et partis regni vindicavit merito ac recepit, eamque cum ditione Germanica, cui subtrahata fuerat, coniunxit. Auctor supplementi Reginonis, quae inter Reges acta sunt, non omisit, summamque complexus est. *Carolus (simplex) et Henricus (transrhenanus Saxo) apud Bonnam Castellum conveniunt, et pacem inter se facientes, foedus ineunt: et Carolus, nunquam sibi amplius Lotbariense regnum usurpaturum, promittens regreditur. an. 924.* Duo hic in controversiam vocantur, quando foedus initum, et quid foedere comprehensum fuerit, caputne tantum factae pacis, an restitutionis Lotharingiae, de qua certatum est inter duos reges. De anno dissentiunt scriptores, nec eodem modo supputant: in Capitular. annus legitur DCCCCXXVI. in Sigeberto DCCCCXXIII. in Reginonis supplemento DCCCCXXIV. Sed mihi potior est Frodoardi auctoritas, definientis annum DCCCCXXI. quo initum est Bonnense pactum. Tricatur Blondellus, et in huius argumenti parte non est ingenuus, quando affirmare haud veretur, auctorem supplementi Reginonis, et cum eo Sigebertum, ac Ottonem Frisingensem veri oblitos, haec talia de restituta per Carolum Henrico Lotharingia scripsisse, vel eo argumento, quod Bonnensis pacti tabulae, prout integrae et incorruptae extant, nihil praeter pacem et amicitiam contineant, de cessione autem, et restitutione Lotharingiae facta, ne verbum quidem complectantur. Nemo tamen sincerus antiquitatis aestimator Blondello concesserit, totum hoc caput, quod de cessione

ne

ne et restitutione Lotharingiae veteres tradunt, prorsus esse confectum. Nam, quod nemo inficiari potest, veraces ingenuique scriptores, Frodoardus et Dithmarus, etiam non dissimulante Blondello, testantur, Lotharingiam ab Henrico recuperatam, in fidem ditionemque Germanicam rediisse. *Ille in Chronico an. 925. Henrico cuncti se Lotharienses committunt. Et an. 926. Ebrardus quoque transrhenensis in regnum Lotbarii mittitur ab Henrico, iustitiam faciendi causa, et Lotharienses inter se pace consociat. Iste libro I. Chron. tradit, Carolum simplicem Henrico omne regnum Lothariorum, si ab eo liberaretur, traditurum sacramentis promississe. Otto I. cognomine magnus, Lotharingos ad obsequium redegit. Frodoardus Chron. an. 939. Otto rex in regnum Lotbariense regrediens, pene cunctos ad se redire coegit Lotharienses. Et anno 940. Otto rex Henrico fratri suo regnum Lotbariense committit. Post hunc Otto Frisingensis Chron. lib. VI. cap. 19. Sigebertus an. 945. Nec omittendus est Adamus Bremensis Hist. Eccles. lib. II. cap. 2. Vbi regna, quae Otto M. suo imperio subiugavit, Lotharingicum in primis et Burgundicum intelliguntur. Quae de causa tabulis, speciatim ad regnum Lotharingiae pertinentibus, titulum praescripsit regis Lotbariensis et Francigenum, cuiusmodi extant apud A. Miraeum, quae admoneant, Ottonem, confirmato in Lotharingiam iure, recte sumpsisse regis Lotbariensis titulum, cum regni eius administrationem auspicaretur. Rectius profecto, quam Carolus Calvus, qui ex occupatione Lotharingiae argumentum successionis ducebat, regni quoque eius annos perinde ac Franciae Neustricae, ex diversa tamen causa acquisitae, in tabulis notabat. Exemplum huius rei suppetit in Aimoino, lib. V. cap. 35. Sed vis ista Caroli atque imperus, nullum invadentius dare potuit, qui sciret descripta iura finium, neque ignoraret*

ret

ret pacta sanctissime conventa, quae ab ipso violata sunt, cum ab alienis non abstineret manus. Agnovit hoc post proavum Lotharius, et regnum Lothariense non modo non retinuit, sed quoque redditurum se recepit, ac non repetendi animum simul declaravit aperte, et Lotharingiam eiecit. Quam in rem scripsit Sigebertus. *Otto Imperator, et Lotharius Rex convenientes super Carum fluvium pacificantur, datis invicem sacramentis, et Rex Lotharius Lotharingiam abiurat. an. 980.* Otto III. haud minorem in tuendo imperio constantiam probavit, et servatae Lotharingiae laudem tulit, suffragante etiam Blondello, qui *universam Lotharingici regni possessionem, penes Ottonem III. illibatam mansisse, ingenue confitetur, in genealogiae Franciae pleniori assertionem, p. 267.*

CAP. III. et ultimum

DE AVSTRASIA, REGNANTIBVS FRANCOGALLIS CAPETINGIS.

I.

CONSTAT dictis fides, et longiori esse mihi non vacat, quando satis pro dignitate argumenti, et servatis per duo capita historiae legibus, exposui, Austrasiam, sive recentiori nomine Lotharingiam, vero et antiquo iure Germaniae teneri. De qua nihil delibavit aut detraxit Hugo Capetus, Hugonis magni filius, et novae in Francogallia stirpis conditor, neglectis Ludovici ultimi, qui juvenis decessit, agnatis, non iure Carolini sanguinis, sed Procerum suffragio A. DCCCCXXCVII. Rex electus, teste Odoranno, et auctore membranae Floriacensis b. an. Is autem servata pactorum fide, non movit regni terminos, nec posterius eius lites de finibus excitarunt. Quod praeter monumenta et tabulas, quas Imperatores, quae Reges Germaniae, promulgarunt et impertiti sunt, sine suspitione falsi testantur, nec diffiteri potest, ille alioqui in res Germanicas iniquissimus, ce-

I

tera

tera autem doctissimus Blondellus. Idoneus et gravis ex tertio decimo seculo testis est *Albertus abbas Stadenfis*, et ex veteri itineris Romani libro confirmat, iura finium lapide in utriusque regni limite posito, designata fuisse. Neque haec labefactata sunt a Capetingis illorum temporum, reputantibus, quid ex pacto suum, quidve alienum esset. Praeterquam enim quod primi divisionis auctores fidem, sua et successorum causa, conceptis verbis obligarunt, signum quoque publicum statuerunt et collocarunt, quod fines utriusque regni apertissime separaret. *Lapis positus est in media villa (Rulie) iuxta viam, quae determinat Imperium et regnum Franciae. Chronici a Reineccio editi pag. 183.*

II. Nullus ergo Regum nostratum ad haec usque tempora extitit, qui tuendorum patriae finium curam sic abiiceret, ut Lotharingiam a Germaniae corpore, cui arctissime iuncta et agnata est, avelli cuperet, aut avellendi voluntatem ullo evidente indicio ostenderet ac significaret. Saxones ipsi contrariis factis se tuebantur. Salici haud segnius faciebant. Hohenstauffii dignitatis aequae ac iuris tenaces erant. Sed post horum fatalem casum, et sigillatim post Friderici II. Imp. decessum, turbatis interregno Germaniae rebus, Francogalli, fixas pactorum tabulas revelere sensim, et aliquas regni Lothariani partes usurpare coeperunt. Quae in re nihil admissum, certe nihil abalienatum aut cessum est ab Austriis, non a Rudolpho Habsburgio, cui instauratae e ruinis Germaniae gloria debetur. Nihil iuris Austrasici in Francogalliam transtulit, et vicinis etiam iuris nondum extincti vestigia videntibus, cum apud Alsatiae urbes, in vero et veteri Austrasiae fundo, vicinoque Burgundiae comitatu summam potestatem exemplis confirmaret. Albertus Rudolphi filius, non discessit ab officio retinendi bona Imperii, et modestiae in primis suae specimen dedit, cum Bonifacius IX. Philippo pulchro interdixisset sacris, regnumque Francogalliae

in

in electum Imperatorem transferré constituisset. Luzelburgici nihil dederunt donaruntque externis regibus, sed tota eorum liberalitas intra Imperii fines constitit, nec prodigalitas Venceslai latius evagata est: Sigismundus denique illorum ultimus, quod pro temporum statu potuit, rationibus Germaniae consulere voluit, et repetere Franciam, certe Lotharingicam, et multis ante seculis, Germanici iuris factam. Qui Sigismundum secuti sunt Imperatores et Reges, haud alio erant animo, et inter eos Maximilianus I. indignissime tulit ablatas Germaniae provincias, earumque indice confecto, qui apud Chiffletium extat, repetendi significationem dedit, et malae fidei possessores *usurpatoresque* admonuit officii sui, et obligationis de restituenda re aliena. Carolus V. perinde ac alii, qui praecesserunt, nihil de iure suo remisit, aut deminuit, atque in hoc conceptis verbis obligavit fidem. Cuius augustissimi successores sanctissimo iurisiurandi vinculo se astringi patiuntur, et, nisi fortuna temporum impediatur, repetere partes per vim iniuriamque ablatas, et colligere adeo reliquias, atque in corpus Germaniae, a quo avulsae et abstractae sunt, conflare iterum, ac redigere in ditionem pristinam, et promissi implere fidem, pactique praestare capita tenentur, si quidem facultas praestandi sit, in regno praesertim per suffragium delato, in quo haec talia communibus auspiciis geruntur. Quicquid ergo non dubii et explorati iuris habet Germania, sive trans, sive cis Alpes, sive in Imperio Ro. et regno Langobardiae, sive Burgundiae, sive Lotharingiae, sive in *Ducatibus* ex ea reliquis, tam superiori et Mosellano, quam inferiori, et Brabantiae, sive in aliis ex Francia mediae residuis tractibus regionibusque, id totum, quantumcunque est, iuris Germanici esse intelligitur, et multis rerum documentis, atque indiciis non inanibus liquet. Ipse ducatus Lotharingiae, qui ex veteri illius nominis regno superest, nondum ita a rationibus Germanicis seiunctus est, ut prorsus extra Imperium censeatur. Qui salvo Imperii, et heredum, ad quos pertinet, iure, etiam-

num a Christianissimo rege detinetur, de cuius salute et libertate
 Foederati, quos haec tangit cura, laborant, et interposita patrocini-
 nii ac praestandae restitutionis fide, consilia et vires coniungunt,
 sua Imperii causa non passuri, ut perantiqui Europae Duces, Im-
 perioque arcte coniuncti, et maximorum Principum, Imperato-
 rum Regumque propinqui ac necessarii, Caroli V. Ducis Lotha-
 ringiae, de re Christiana optime meriti fortissimique, et quod ca-
 put rei est, veri ac legitimi Lotharingiae Mosellanae heredes, sede
 et solo patrio extorres, quaesito per maiores, et continuato per
 eorum descendentes posteros iure mulcentur, et post tot ob-
 testationes frustra factas, spe restitutionis suae excidant, atque in
 misera hac et natalibus suis indigna conditione relinquantur. *Im-*
peratores Ro. quia Reges Germaniae, ius in regnum Lothariense, ut
regnum Germaniae coniunctum, et arcte innexum, retinent, atque
usu tituli summum, neminique obnoxium dominium, in partes eius
maxime Gismosanas competens tuentur. Neque secius Antistites
Belgicae primae id titulo munereque Archicancellariatus per Gal-
liam, id est, Belgicam, sive per regnum Lotharingiae Germanicae, de-
clarant, et admonent, in praescriptione, quae duplici nomine in-
terruptur, nihil momenti inesse, neque facile patientiam aut de-
relictionem posse obtendi, quando rerum interceptarum tituli ser-
vantur, et iudicia non levia, neque obscura suppetunt, quae tempo-
re usurpationis istius, etiam diuturnae, detinentem in mala fide
constituunt, et nullum adeo ius transferunt in usurpantem. Nar-
rationes Gvil. Nangii de Lotharingia Ottoni in beneficium data,
implicitae sunt, et cum falsa opinione, quam ex Hugone Floriacensi
hausit, permixtae, omniumque veteris aevi scriptorum sententiis ad-
versae. Ad extremum Ducatus Lotharingiae nondum cessus ab-
alienatusque est, et ratione supremi iuris etiamnum agnoscit Ger-
maniam, et concessionem ac privilegia eius sic in favorem Du-
cis interpretanda sunt, ut favor Imperii potior ha-
beat. Vid. in hanc sententiam Notationes
 MST. in Notitiam Boecleri.

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

KODAK Color Control Patches © The Tiffen Company, 2000

Kodak
LICENSED PRODUCT

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

